

LIVIU PINTICAN – JUGA

Unele considerații privind
*Istoria Poștală a
Mediașului*

Überlegungen zur
Mediascher Postgeschichte

MEDIAȘ - 2021

Studis

FORUMUL DEMOCRAT AL GERMANILOR DIN MEDIAȘ

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI MEDIAȘ

BIBLIOTHECA HISTORICA MEDIENSIS
XXXIV

LIVIU PINTICAN – JUGA

Unele considerații privind
*Istoria Poștală a
Mediașului*

Überlegungen zur
Mediascher Postgeschichte

Coperta: reproducere după tabloul „Hanul Lapka” de Hermann Mader, ulei pe pânză, 1863, 78x62 cm - colecția Muzeului Municipal Mediaș.

Concepția Copertei: Mohamed Ahmed N.

Traducerea în limba germană: Andra Luca

Adaptarea stilistică a traducerii: Hansotto Drotloff

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Unele considerații privind istoria poștală a mediașului; Studii / vol. îngrijit de Pintican-Juga, Liviu

L. Pintican-Juga. - Mediaș; Contrast Publicitate, 2021

Editura: Studis, Iași, 2021

Tehnoredactare și Tipărit de Contrast Publicitate, Mediaș, 2021

ISBN 978-606-48-0735-9

000.0

Carte tipărită cu sprijinul financiar al Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului României, prin Forumul Democrat al Germanilor din România.

Volumul se distribuie gratuit / Der Band wird kostenlos verteilt

*Dedic acest volum
mamei mele,
ea fiind cea care mi-a
îndrumat primii pași în
tainele filateliei.*

CUPRINS / INHALT

Cuprins / Inhalt	5
Prefața	6
Cuvânt înainte	9
Unele considerații privind istoria poștală a Mediașului	11
Bibliografie / Literaturverzeichnis	39-40
Sursa imaginilor / Bildnachweis	40
Din partea autorului	41
Vorwort	47
Zum Geleit	50
Überlegungen zur Mediascher Postgeschichte	53
Dank	83

Prefața

Abilitatea de a comunica, adică de a transmite, împărtăși și schimba informații, a fost și este o premisă de bază pentru dezvoltarea unei societăți umane de complexitatea celei în care trăim. Oamenii din secolul al XXI-lea sunt obișnuiți să transmită mesaje de oriunde și oricând, mesaje care în câteva clipe pot înconjura pământul și pot să fie adresate în același timp unor grupuri mari de persoane. Pentru acești oameni, dar mai ales pentru generația tânără, probabil este greu de imaginat că tehnicile necesare pentru astfel de comunicare rapidă nu există decât de puțin timp și că în urmă cu nu prea mult timp, transmiterea unor mesaje era mult mai anevoioasă decât azi. În istoria transmiterii unor mesaje se pot distinge patru faze mari. La început era vorba de mesaje verbale, iar raza lor de acțiune nu a fost mare, de la om la om. După inventarea scrisului a fost posibilă fixarea informației pe un suport material și transportarea acesteia la un destinatar mai îndepărtat. Timp de secole, transportul scrisorilor se organiza în mod individual, iar apoi prin servicii organizate. Acestea sunt cunoscute azi sub termenul generic de „poștă”. În Europa, primele servicii „poștale” sunt cunoscute din secolul al XV-lea. O dată cu progresul tehnic, scrisorile au pierdut treptat în importanță față de alte forme de comunicare cum ar fi telegrafia, telefonica, corespondența electronică și serviciile de scurt mesaj.

În lucrarea de față, autorul se dedică unui studiu detaliat al istoriei poștei din Mediaș, un capitol de istorie locală, care astfel este abordat pentru prima dată. Stabilindu-se în Mediaș în urmă cu aproape cincizeci de ani, Liviu Pintican-Juga a fost de la început atras și fascinat de istoria de peste șapte secole și jumătate a acestui frumos burg transilvan. Pasiunea sa de suflet – filatelia, spre care mama i-a îndreptat pașii încă din copilărie, a rămas cea mai frumoasă preocupare, la care nu a renunțat de-a lungul vieții sale. Desigur, filatelia prin mijloacele sale specifice oferă posibilitatea de colecționare, studiu și cercetare a unor teme, subiecte și activități extrem de diferite. Autorul și-a limitat domeniile de colecționare și de studiu, îndreptând această pasiune în bună măsură, către istoria și cultura Mediașului.

Este cunoscut faptul că filatelia fără poștă și activitate poștală nu poate exista, prima marcă poștală din lume, a apărut în Anglia în anul 1840, reprezentând o noutate absolută în reformarea activității poștale. Din acest moment, marca poștală a constituit un mijloc de plată anticipată a unui serviciu poștal. Anul 1840 reprezintă din punct de vedere filatelic și borna de separare în timp a două perioade istorice: perioada prefilatelică, caracterizată de lipsa mărcilor de pe scrisori și perioada următoare cu mărci aplicate pe trimiterile expediate prin poștă.

Studiul privind istoria poștală în general și a unor localități, regiuni, țări, în special reprezintă un capitol important atât din punct de vedere istoric, cât și din punct de vedere filatelic. Istoria poștală a Mediașului reprezintă un capitol important din istoria poștei din Transilvania, ce trebuie să fie inclusă într-o monografie a filateliei românești.

Studiul de față descrie pe de o parte dezvoltarea serviciului poștal de la Medias, pentru a se îndrepta apoi în detaliu asupra modalităților de marcarea a obiectelor poștale în perioada prefilatelică și filatelică. Pornind de la primele mențiuni în documente de epocă, studiul se încheie cu sfârșitul perioadei de tranziție de la administrația poștală a Regatului Ungariei la poșta romană, perioadă încheiată aproximativ în anul 1920.

Investigarea unor documente de epocă, calendare și studii istorice permite descrierea racordării Mediașului la sistemul poștal din Imperiul Austriac între secolele XVIII și XXI, iar din registrele matricole ale Bisericii Evanghelice s-au putut identifica un număr de șase șefi de poștă, primul ocupând această funcție în anul 1676.

Cu lux de amănunte, autorul analizează dezvoltarea sistemului de taxare și de obliterate a obiectelor poștale. Ne prezintă o serie de rarități, mai ales ștampile din perioada prefilatelică, în care numele folosit pentru oraș reflectă schimbările politice din secolele XIX și XX. Astfel, la început întâlnim numele orașului ca „Medvisch”, formă dedusă din numele în graiul săsesc „Medwesch”, urmată de „Mediasch” la mijlocul secolului al XIX-lea, când Transilvania era provincie a imperiului austro-ungar. În perioada dualismului, după 1867, administrația de la Budapesta a impus numele maghiar

„Medgyes”, iar după 1920 numele orașului devine „Mediaș”, forma folosită pentru obliterare până azi.

Studiul amplu abordează în detaliu timbrele emise de administrația poștei din Viena și mai târziu a celei din Budapesta, ilustrațiile prezentând piese rare și speciale, astfel încât cititorului i se prezintă un tablou complex al serviciilor poștale ale epocii.

Desigur, așa cum afirmă autorul la sfârșitul studiului, acest demers nu poate fi decât un început. Numărul relativ mic de trimiteri care au stat la dispoziție pentru cercetare a condus la stabilirea unor rezultate pe care autorul le consideră cel mult orientative. Sumedenia de aspecte abordate sugerează faptul că istoria poștală a Mediașului oferă în continuare atât pentru filателиști cât și pentru alți cercetători teme importante de studiu care cu siguranță mai pot oferi multe surprize și satisfacții filatelice.

Hansotto Drotloff

Cuvânt înainte

Autor a numeroase articole legate de filatelie și în special despre Mediaș și Hermann Oberth, domnul ing. Liviu Pintican-Juga, este cel mai pasionat filatelist medieșan implicat în studiul filateliei locale și a celei cu implicații internaționale.

Lucrarea de față „Unele considerații privind istoria poștală a Mediașului” este o încununare a unor studii amănunțite și bine documentate ale colegului nostru. Pentru filателиști și pentru istoria poștală a Mediașului este o primă lucrare cu referire la acest subiect, o lucrare de referință care este un început și care, suntem siguri, că va fi extinsă de autor în anii următori.

Prezenta lucrare se referă la începuturile poștei la Mediaș pornind de la perioada prefilatică cu ștampilele prefilatice utilizate la poșta din Mediaș urmată apoi de perioada filatică, în care, atât în Transilvania cât și la Mediaș, au fost folosite mărcile poștale austriece (1850-1867 și până în 1871) și apoi maghiare (1871-1918). Odată cu formarea monarhiei austro-ungare (1867), serviciul poștal al Transilvaniei a trecut sub administrație maghiară.

În lucrare sunt foarte bine ilustrate ștampilele poștale utilizate la poșta din Mediaș, tușul folosit pentru aplicarea acestora, tabele cu taxele poștale și modificările acestora (în funcție de greutate și distanța până la destinație) pe parcursul anilor abordați.

În cuprinsul lucrării sunt prezentate și mandate poștale, ștampile și etichete folosite pentru scrisori recomandate, ștampile folosite pentru scrisorile cu valoare declarată, o etichetă „Express” aplicată pe o trimitere poștală expediată de la Mediaș, corespondență scutită de taxe poștale, formulare de telegrame cu ștampilă de telegraf, mandate poștale și alte activități specifice serviciilor poștale.

Foarte important este faptul că autorul, în urma studierii unui număr foarte mare de trimiteri poștale, a găsit o corespondență din anul 1902 cu data anterioară prezentată chiar în monografia maghiară.

Ne bucurăm cu toții că domnul ing. Liviu Pintican-Juga este membru al Asociației Filателиștilor din județul Sibiu, se implică cu multă pasiune în toate manifestările culturale pe teme filatice, este un expozant distins cu numeroase diplome în rang de medalie de aur, un cercetător și un colecționar valoros care s-a remarcat pe plan local, național și internațional.

Nicolae Salade
Președintele Asociației Filателиștilor
din județul Sibiu

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND ISTORIA POȘTALĂ A MEDIAȘULUI

Succinte consemnări istorice.

Teritoriul Transilvaniei cuprinde numeroase străvechi așezări omenești care prin vestigiile arheologice și numeroasele obiecte păstrate și descoperite, atestă existența unor activități umane organizate în care și legăturile comerciale ocupau un loc important cu mult înaintea cuceririi Daciei de către romani. Necesitatea transportului corespondenței datează din cele mai vechi timpuri. Informații despre existența unei activități poștale se pot găsi încă din perioada Daciei romane. După cucerirea Daciei de către împăratul Traian în anul 106 d.Hr. a avut loc o organizare administrativă, care inițial s-a referit la transmiterea ordinelor prin curieri pedestri, apoi prin curieri călare, iar ulterior și cu căruțe. Au fost organizate drumuri poștale cu opriri reglementate, în latină „posata” sau „pausata” de unde termenul de „poștă”, cu stații pentru hrănirea și schimbarea cailor, inclusiv cu locuri de popas. Este cunoscut faptul că împăratul Augustus a folosit o parafă pentru autentificarea scrisorilor pe care le expedia. Aceste scrisori mai purtau și mențiunea datei, inclusiv ora de zi sau noapte când au fost scrise¹. Această formă de organizare a serviciului poștal de curierat și poștă a fost preluată și perpetuată de-a lungul timpului, fiind considerată a fi cea mai eficientă modalitate de prestare a activității poștale. După retragerea administrației romane, în Dacia au urmat năvălirile barbare. Numai după o lungă perioadă care a cuprins apariția primelor voievodate românești, iar mai târziu odată cu înființarea statului maghiar, a apărut necesitatea folosirii mai mult sau mai puțin a unor curieri pentru transmiterea unor ordine, informații sau rapoarte.

Primul document cunoscut în care se face referire directă la poștă este un ordin din anul 1093 al regelui Ladislau cel Sfânt, care obliga nobilii, bisericile și satele să pună la dispoziția curierilor poștali cai, până la a treia localitate

¹ Munteanu 1980, p.9.

și să le asigure circulația. O cronică a orașului Viena amintește că în anul 1360, la primărie funcționa o cameră poștală (în germană „Botenstube”, care într-o traducere directă ar însemna camera curierilor)². În perioada regelui Matia Corvin (1458-1490) în Transilvania au fost introduse primele căruțe poștale cu cai care fiind niște vehicule ușoare („Cocși” în maghiară) asigurau o circulație rapidă chiar și pe drumuri mai puțin întreținute. În fig.1 este reprodus un detaliu dintr-un tablou din anul 1863, intitulat *Hanul Lapka* (din Mediaș), avându-l ca autor pe pictorul Hermann Mader. Termenul de curier poștal se găsește, pentru prima dată, consemnat în documente, în anul 1491, când împăratul Maximilian I a cerut orașelor să înființeze pe cheltuiala lor releuri de curieri. În anul 1691, când Transilvania a trecut sub dominație austriacă, organizarea poștală a fost preluată de familia Paar, cea care încă din anul 1630 a obținut dreptul ereditar de organizare a poștei, înființând rute poștale care au satisfăcut atât necesitățile autorităților cât și pe cele particulare. În anul 1745, pe timpul împărătesei Maria Thereza, a fost deschisă o linie poștală pe direcția Viena - Ofen (Buda) - Timișoara - Sibiu, care circula dus-întors și era servită de trăsuri poștale denumite *diligente* sau *postalioane*. Serviciul poștal transilvănean era dirijat de Direcțiune poștală din Viena. În anul 1755 această direcțiune s-a transformat în Comisia poștală a curții imperiale. Sub împăratul Josif al II-lea (1780-1790) s-a înființat Direcțiunea poștală pentru Transilvania (Postdirektion für Siebenbürgen), în cadrul Direcției poștale centrale (Hauptpostdirektion) din Viena, cu sediul la Sibiu, sub conducerea unui prefect poștal³.

Începuturile poștei la Mediaș.

Din informațiile existente, Mediașul a avut un oficiu poștal regulat începând din anul 1769⁴. Oricum, în registrele matricole ale Bisericii

² Munteanu 1980, p.13.

³ Munteanu 1980, p.16.

⁴ Ryan 1980, p. 270. *O cronologie istorică a Mediașului, scrisă în limba maghiară și tradusă în limba română, a cărei autor este domnul Szabo M. Attila, conține câteva informații legate de existența, în decursul timpului, a poștei din Mediaș Astfel se menționează că în anul „1711 orașul (Mediaș) avea un șef de poștă plătit, aflat în subordinea judeului orașului” ([https://medgyes.ro/node/95.vazut in data de 09.04.2021](https://medgyes.ro/node/95.vazut%20in%20data%20de%2009.04.2021)). Consider că indicarea anului 1711 ca reper de înființare a unui oficiu poștal la Mediaș este eronată. Toată bibliografia pe care am consultat-o indică anul 1769 ca an de înființarea la Mediaș a unui oficiu poștal /Ber; Makkai, Suranyi, fără an, p. 270/. În același an, un oficiu poștal similar a fost înființat și la Târgu Mureș (Marosvasarhely) /Ber; Makkai, Suranyi, fără an, p. 267/. În contextul perioadei respective este foarte puțin probabil ca Mediașul să fi beneficiat de un oficiu poștal cu 38 de ani înaintea unor importante localități din Transilvania precum Brașov (Kronstadt), Cluj (Kolozsvár), Oradea (Nagyvárad), Sibiu (Hermanstadt) sau Timișoara (Temesvár) și la care anul de înființare a câte unui oficiu poștal în fiecare din aceste orașe a fost anul 1749, deci mult mai târziu decât anul 1711 /Ber; Makkai, Suranyi, fără an, p.255, p.246, p.287, p.219, p.374/. Apoi alte informații se referă la faptul că în anul 1806 „se înființează stația poștală și agenția poștală”, iar în anul 1863 „se înființează oficiul poștal”. Aceste informații nu au putut fi verificate independent. Solicitarea către autorul cronicii online de a ne indica sursele, de unde provin informațiile, din păcate au rămas fără raspuns.*

Evangelice din Mediaș, deja în anul 1676 este menționat un „postae magister“, un șef de poștă pe numele Domocos Stephan, aceasta fiind dovada existenței unui serviciu de poștă la Mediaș încă de la mijlocul sec. XVII⁵. Alți șefi de poștă au fost Andreas Traugott Platz, menționat în anii 1796 și 1812, Johann Gottlieb Binder în anul 1854, Karl Wilhelm Binder în anul 1862⁶, Johann Heinrich 1873 și în final Theodor Kräutner. Acesta din urmă, al cărui prenume se găsește în unele surse și sub forma maghiarizată „Tivadar“, a deținut această funcție la Mediaș cel puțin din 1884 până în 1892. Mai târziu a profesat la Brașov, unde a decedat în 1922, fiind Inspector de Poștă și Telegraf la pensie⁷. Sibiul ca centru administrativ și comercial, dar și ca direcțiune poștală pentru Transilvania, a deschis mereu noi drumuri precum și cel care a deservit direcția Sibiu - Mediaș - Sighișoara - Bistrița - Prundul Bârgăului, prelungit prin Bucovina până spre Lemberg (Lwow). Există mai multe mărturii care atestă existența poștei la Mediaș. Una este consemnată de către Michael Conrad von Heydendorff care în „*Autobiografia*” sa prezintă un moment din vizita pe care viitorul împărat Iosif al II-lea a întreprins-o în Transilvania în calitate de coregent, în vara anului 1773. În ziua de 2 iunie 1773 venind de la Dumbrăveni și fiind însoțit de Michael Conrad von Heydendorff în calitate de reprezentant al magistratului din Mediaș, împăratul a intrat în oraș pe sub Turnul Țecheș. După relatarea lui Heydendorff „*imediat după poartă (pe partea dreaptă, n.a.)... în fața oficiului poștal de atunci stătea poștărița, o xantipă renumită (o femeie rea și cicălitoare, n.a.) și striga în gura mare: Maiestatea voastră, preamilosiv domn! Aceasta este clădirea poștei din Mediaș, vă rog, în numele lui Dumnezeu, uitați-vă la ea că se dărâmă peste noi*”⁸.

Un alt document în care se găsesc referiri legate de existența poștei la Mediaș, este un calendar apărut la editura lui Martin Hochmeister din Sibiu, intitulat *Calendar popular transilvan nou și vechi pentru anul obișnuit de 385 de zile, 1803*. Începând cu anul 1797 în edițiile acestui calendar a fost publicată o „Scurtă descriere geografică a Transilvaniei” și „O descriere concisă a celor mai demne de reamărcat

⁵ *Genealogie Mediaș*

⁶ *Johann Gottlieb Binder și fiul său Karl Wilhelm au fost membrii unei familii înstărite și renumite din Mediaș, care posedă mari terenuri agricole pe malul stâng al râului Târnava. Conform unor informații din familie, acolo au păscut și caii oficiului poștal, iar pășunile serveau și ca și sursă pentru fânul cu care caii au fost hrăniți pe timp de iarnă (vezi Binder 2009)*

⁷ *Genealogie Mediaș*

⁸ *Knall 2002, p.99.*

orașe din acest Mare Principat”: Bistrița și Brașov (1798), Cluj (1799), Sibiu (1800), Sighișoara (1802) și Mediaș (1803). În descrierea orașului Mediaș se găsește și următorul pasaj: *„Poșta pleacă de la Mediaș, 1. La Sibiu, duminica și miercurea și de acolo sosește luna și joia; 2. La Bistrița, luna și joia noaptea și sosește de acolo duminica și miercurea. Deoarece clădirea de până acum a poștei de pe Techeș urmează să fie înzidită în cazarma militară, poștașul local a obținut permisiunea să-și construiască o casă în afara orașului în așa numita Bădăraua (zona actuală a fabricii „Emailul”, n.a.) și să mute poșta acolo*⁹.

În anul 1800 existau în Transilvania 59 de oficii și 7 trasee pentru corespondența poștală. Ulterior în anul 1813, poșta a trecut în sarcina administrației de stat¹⁰. Poștașii au primit uniforme, iar sarcinile șefului de poștă erau precizate prin instrucțiuni stabilite de centrala administrației poștale din Viena. Iată câteva din aceste atribuții: în orașe, orele de serviciu erau stabilite de la 8 la 12 și de la 14 la 18; la fiecare oficiu poștal, obligatoriu, se ținea un registru jurnal unde era înscrisă fiecare scrisoare cu menționarea greutății și a taxei încasate; destinatarul unei scrisori trebuia să-și ridice corespondența de la poștă; tariful scrisorilor particulare puteau fi achitate la expediere sau la primire, cu excepția celor trimise în străinătate, pentru care tariful se achita la expediere.

Taxarea trimiterilor poștale în perioada prefilatelică.

Taxarea trimiterilor poștale în perioada prefilatelică (perioadă anterioară datei de apariție a primelor mărci poștale adezive) era destul de complicată. Începând cu anul 1789 taxele poștale erau stabilite în funcție de greutate și distanță. Cea mai mică taxă se plătea pentru un „Lot” (17,5 gr., egal cu a 32-a parte dintr-un „Pfund” care în Austria era de 560,06 gr.). Distanța era măsurată în „Stații poștale”. Tariful poștal era exprimat în Kreuzeri (Kr.), subdiviziune a Talerului austriac care în anul 1750 era echivalentul a 120 de Kreuzer (Konventionstaler), iar din anul 1755, echivalentul a 136 de Kreuzer (Kronentaler). Începând cu anul 1750, tarifele poștale au evoluat, după cum urmează:

⁹ Servatius 2004, p.134-135.

¹⁰ Munteanu 1980, p.22.

ANUL	până în 1750	din 1750 *	1789 **	1798	1803	1806	1810 ***	1811	1815	1817 ****	1842 *****
TARIFUL	6 Kr.	8 Kr.	8 Kr.	12 Kr.	16 Kr.	24 Kr.	16 Kr.	8 Kr.	12 Kr.	6 Kr.	6 Kr.

* se plăteau 4 Kr. la expediere și 4 Kr. la destinație.

** Tariful este calculat numai după greutate.

*** Se revine la tariful stabilit funcție de greutate și distanță.

**** Începând cu data de 1.06.1817 greutatea minimă a fost stabilită la ½ dintr-un Lot (8.75 gr.) sau o jumătate de foaie scrisă. Distanțele au fost împărțite în 7 zone, cea mai mică fiind de 3 stații, iar cea mai mare de 18 stații poștale.

***** Începând cu data de 1.08.1842 distanțele au fost socotite în mile austriece (7420 m.). S-a stabilit și o taxă pentru scrisorile în plicuri. Un plic a fost definit ca fiind o foaie împăturită pe care era scrisă adresa destinatarului și a expeditorului și sigilată pentru închidere. În literatura filatelică asemenea plicuri făcute de expeditor sunt cunoscute sub denumirea de „*home-made-envelopes*”¹¹.

În anul 1838 a apărut legea organizării poștei de stat (Postregal) fiind structurată pe 3 capitole și 36 de articole. Primul capitol cuprindea generalități și definiții, următorul cuprindea articole privind drepturile statului, organizarea oficiilor poștale și altele, iar ultimul capitol se referea la măsuri de organizare și dispoziții penale. Interesante erau prevederile care stipulau că uniforma și goarna poștală pot fi purtate numai de angajații poștei și că vehiculele poștei aveau dreptul la depășirea altor vehicule, la semnalul prin goarnă a poștei. De-a lungul timpului, chiar și în prezent, goarna poștală a devenit simbolul poștei naționale din foarte multe țări.

¹¹ Munteanu 1980, p. 36-37.

Ștampile poștale prefilatelice utilizate la poșta din Mediaș.

Perioada prefilatelică este perioada cuprinsă între momentul începerii activității poștale și utilizarea primelor mărci poștale la francarea corespondenței. Pentru Mediaș, această perioadă este cuprinsă între anii 1769 și 1850.

Înainte de apariția primelor mărci poștale austriece, pe scrisori au fost aplicate numai ștampile, utilizarea acestora extinzându-se pe o perioadă de aproape o sută de ani, din anul 1751¹² de când se cunoaște prima ștampilă poștală austriacă și până în anul 1850. Prima ștampilă poștală cunoscută în Transilvania datează din anul 1782 și ea aparține orașului Sibiu cu denumirea sa germană „Hermannstadt”¹³. **Pentru localitatea Mediaș, prima ștampilă poștală prefilatelică cunoscută este o ștampilă negativă, fără dată, aplicată pe o scrisoare din anul 1818.** Aceste ștampile de tip I (fig. 2) sunt specifice Transilvaniei¹⁴.

Caracteristica lor constă în faptul că pe ștampilă, denumirea localității apare cu literele în negativ, ca la filmul fotografic, câmpul din jurul literelor fiind colorat de tușul utilizat (negru, violet, mai rar roșu), iar după aplicarea ștampilei, iar literele apar în culoarea hârtiei scrisorii respective, deci fără a fi imprimate. Aceste tipuri de ștampile se confecționau de obicei din lemn de esență tare, literele fiind scobite în lemn. Datorită utilizării frecvente a lemnului ca material de confecționare, ștampilele se uzau foarte repede, iar amprenta lăsată pe scrisori ajungea în timp să nu mai poată fi lizibilă.

În perioada prefilatelică, conform colecționarului și cercetătorului Gudlin Tamas, pentru localitatea Mediaș, acesta a identificat următoarele tipuri de ștampile¹⁵ pentru care am folosit indicative cu cifre romane:

Tipul ștampilei	Grafia localității	Perioada utilizată	Caracteristici și precizări legate de ștampilă
I.	MEDIAS	1818-1828	ștampilă neagră, de formă liniară, fără dată
II.	V. MEDIAS	1832-1833	formă liniară, fără dată, litere îngroșate de 2.5 mm. înălțime. Litera „V” este de la cuvântul german „von”, în română însemnând „de la”.
III.	V. MEDIAS	1833	idem ca tipul II, cu înălțimea literelor de 3 mm.

¹² Müller, Fitch 1961, p. H53

¹³ Munteanu 1980, p. 40

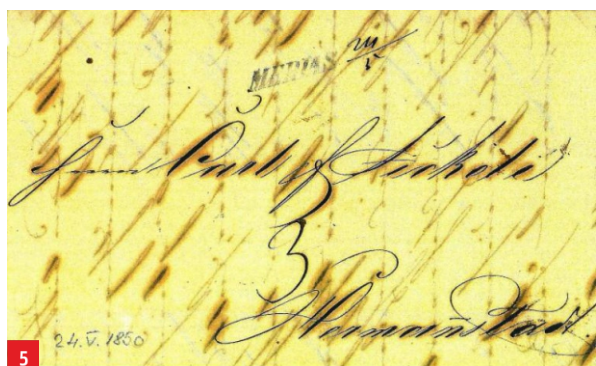
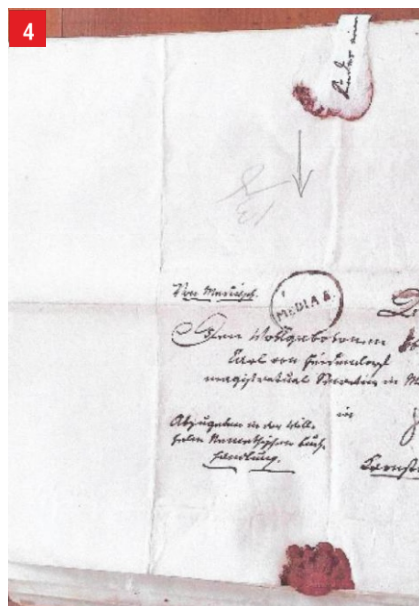
¹⁴ Munteanu 1982, p. 56.

¹⁵ Gudlin 2004, p. 259.

Tipul ștampilei	Grafia localității	Perioada utilizată	Caracteristici și precizări legate de ștampilă
IV.	V. Mediasch	1835	formă liniară, fără dată, litere gotice. Litera „v” conform tipului II. denumirea localității este în germană, cu prima literă mare și următoarele mici cursive.
V.	MEDIAS	1841	ștampilă de forma unui cerc aplatizat, fără dată.
VI.	V: MEGYES	1845 ?	ștampilă de formă ovală, aplatizată, fără dată cu litera „V” în față, urmată de două puncte.
VII.	MEDIAS	1846-1850	ștampilă de formă liniară, cu litere înclinate.

În fig.3 și fig.4 sunt reproduse tipurile de ștampile IV și V.

Ștampila tip VII am întâlnit-o atât pe o scrisoare prefilatelică din 24.05.1850 (fig.5), cât și pe o scrisoare din perioada filatelică din 26.11.1850, francată cu marca de 3 Kr. (fig.6) din prima emisiune austriacă de mărci poștale, apărută la 01.06.1850, trimisă de la Mediaș la Sibiu. Pe verso, (fig.6a), se vede ștampila de zi a localității de sosire (Hermannstadt).

Poșta în perioada filatelică.

Pentru poșta din Transilvania care, împreună cu alte 23 de provincii și districte, aparținea imperiului austriac, perioada filatelică este marcată de două etape distincte cuprinse între anii 1850-1867 și respectiv 1867-1918.

Poșta austriacă a introdus prima marcă poștală la data de 1 iunie 1850 după exemplul Angliei, țara care a emis prima marcă poștală din lume în anul 1840. La data introducerii mărcii poștale, organizarea poștei aparținea de Ministerul Comerțului din Viena. Pentru Transilvania, Direcțiunea poștală provincială avea sediul la Sibiu.

În anul 1867, Direcțiunea poștală a Transilvaniei și cea a Banatului au trecut sub administrația maghiară.

În primii ani, mărcile poștale serveau numai la francarea corespondenței în țară, francarea corespondenței cu străinătatea fiind practică începând cu anul 1864. Taxele poștale interne care trebuiau achitate erau atestate ca fiind plătite prin aplicarea de mărci poștale în funcție de greutate și distanța până la destinație. Pentru această perioadă, aceste taxe au fost următoarele¹⁷:

Greutatea scrisorii (1 lot = 17,5gr.)	Distanța, în mile (1 milă = 7420 m.)	Taxa în Kreuzeri, de la data de			
		1.06.1850	1.11.1858*	1.08.1862	1.10.1862
Un lot	până la 10	3	5		
Un lot	de la 10 la 20	6	10		
Un lot	peste 20	9	15		
Fără limite	Loco	2	3		
Imprimate	Fără limite		2		2,5
Taxa în plus pt. un lot					
Recomandat	Loco	3	5		
Recomandat	Alte localități	6	10		
Taxă de predare					
Urgență		9	15		
Dovadă de primire		6	10	10	

* până la data de 31.10.1858, 1 Gulden = 60 Kreuzeri, iar de la data de 1.11.1858, 1 Gulden = 100 Kreuzeri¹⁸.

Mărcile pentru francarea trimiterilor poștale trebuiau aplicate pe

¹⁷ Müller, Fitch 1961, p. H21.

¹⁸ Ryan 1980, p. 430.

fața scrisorii, acolo unde se scria și adresa destinatarului, iar cele pentru scrisori recomandate, pe spatele scrisorii, acolo unde se scria adresa expeditorului și se aplica sigiliul acestuia. De la 1 ianuarie 1866 când s-a introdus tariful postal unic, s-a admis aplicarea mărcilor și pentru scrisorile recomandate pe partea din față a scrisorilor.

Pentru o percepție corectă a valorii taxelor poștale, iată comparativ câteva prețuri din acea perioadă: 1 kg. carne de vită costa 10 Kr., 1 kg. carne de porc costa 8 Kr. iar 1 kg. de grâu costa 17 Kr.¹⁹.

Mărcile poștale austriece puse în circulație în perioada 1850-1867, utilizate în Transilvania.

Având în vedere că Transilvania făcea parte din imperiul austriac, primele mărci poștale folosite la Mediaș pentru francarea corespondenței au fost cele emise de Austria la data de 1 iunie 1850. Este vorba de cinci valori care au constituit așa zisa primă emisiune după care au mai urmat încă alte cinci emisiuni poștale austriece care au fost folosite de poșta din Transilvania la francarea corespondenței până în anul 1867 cu excepția ultimei emisiuni (din 1867) cu care s-a francat corespondența până în anul 1871.

Aceste emisiuni cu principalele lor caracteristici sunt prezentate după cum urmează:

Emisiunea	Perioada de circulație	Valoarea nominală	Culoarea (mono)	Tip dantelură*	Imagine
I	1.06.1850 - 31.12.1858	1 Kr.	galben	nedantelat (ndt.)	Stema austriacă, sus în stânga inscripția „K.K.POST”, sus în dreapta „STEMPEL”, iar jos valoarea (ex. 1 KREUZER).
		2 Kr.	negru	ndt.	idem
		3 Kr.	roșu	ndt.	idem
		6 Kr.	brun	ndt.	idem
		9 Kr.	albastru	ndt.	idem
II	1.11.1858 - 31.12.1864	2 Kr.	galben		În locul stemei austriece este reprodușă figura împăratului din profil, spre stânga, fiecare valoare având un alt gen de cadru.
		3 Kr.	negru		idem
		5 Kr.	roșu		idem
		10 Kr.	brun		idem
		15 Kr.	albastru		idem
3 Kr.**	verde		idem		

¹⁹ Munteanu 1980, p. 53.

III	31.12.1860	2 Kr.	galben	14	Figura împăratului din profil este spre dreapta. idem idem idem idem
	31.05.1864	3 Kr.	verde	14	
		5 Kr.	roșu	14	
		10 Kr.	brun	14	
		15 Kr.	albastru	14	
IV	1.07.1863 - 31.05.1867	2 Kr.	galben	14	Stema austriacă în oval, cu același cadru pentru toate valorile. idem idem idem idem
		3 Kr.	verde	14	
		5 Kr.	roz	14	
		10 Kr.	albastru	14	
		15 Kr.	brun deschis	14	
V	1863	Această emisiune este identică cu emisiunea a patra, cu excepția dantelurii care este de 9½			
VI	1.06.1867 - 04.1871	2 Kr.	galben		Figura împăratului cu profil spre dreapta cu același cadru, excepție făcând ultima valoare. Emisiunea a avut două variante de desen: dur (Grober Bart) și fin (Feiner Bart). Nu mai apare emblema austriacă idem idem idem idem idem
		3 Kr.	verde		
		5 Kr.	roșu		
		10 Kr.	albastru		
		15 Kr.	brun		
		25 Kr.	gri-violet		
50 Kr.	brun în nuanțe diferite				

* Dantelura este definită ca fiind tăietura în formă de dinți de pe marginea unei mărci. Tipul dantelurii la timbrele perforate reprezintă *numărul de dinți existenți pe o lungime de 2 cm.* măsurată pe marginea unei mărci²⁰.

** Emisiune a apărut în două variante, a doua având în plus și o marcă de 3 Kr.

Descrierea acestor emisiuni este mult mai amplu prezentată în numeroase cataloage filatelice, dar și în studiile specializate ale unor colecționari și cercetători de renume.

Trebuie precizat faptul că deși din anul 1867 poșta a trecut sub administrația maghiară, emisiunea a VI-a austriacă a fost utilizată în Transilvania până în anul 1871, anul de apariție a primei mărci poștale maghiare.

²⁰ Dinescu 1979, p. 51.

În fig. 7, fig. 8, fig. 9, fig. 10 și fig. 11 am prezentat câte o marcă din fiecare emisiune austriacă, iar în fig.12 o marcă din prima serie pusă în circulație de poșta maghiară. În afara emisiunilor poștale prezentate, trebuie menționate și mărcile pentru ziare. Aceste mărci atestau plata taxelor pentru expedierea ziarelor la abonați. Primele mărci au fost emise la 1 ianuarie 1851. Caracteristic acestor mărci este faptul că toate erau nedantelate și fără valoare nominală imprimată. Valoarea se deducea după culoarea mărcii. De exemplu, culoarea albastră era pentru 0,6 Kr., iar cea roz pentru 30 Kr.

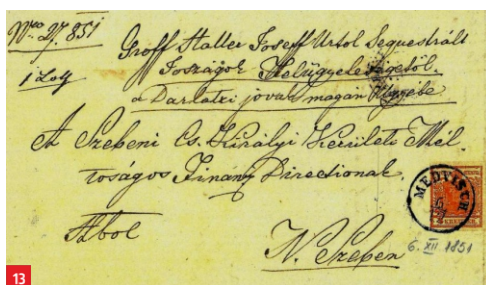
Ștampile poștale utilizate la poșta din Mediaș în perioada 1850-1867

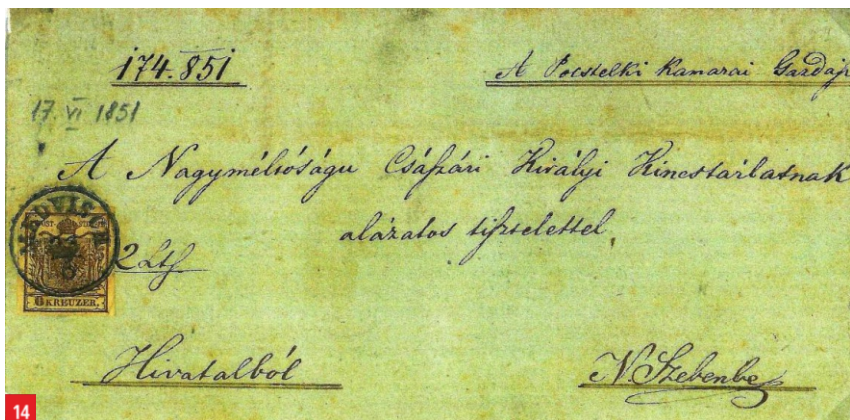
Istoria poștală a multor țări consemnează faptul că pentru obliterarea mărcilor se utiliza o ștampilă specială, ștampila localității de expediere fiind aplicată alături sau pe spatele scrisorilor.

În Austria și implicit în Transilvania, pentru obliterarea mărcilor poștale aplicate pe scrisori s-au folosit de la început ștampile cu denumirea localității de expediere.

În perioada 1850-1867, la Mediaș au fost utilizate ștampilele de tip VIII (fig. 13) și de tip IX (fig. 14 și 14 a), după cum urmează:

Tipul ștampilei	Grafia denumirii localității	Perioada utilizată	Caracteristici și precizări legate de ștampilă
VIII	MEDVISCH	1850-1858	ștampilă de formă cerc simplu, cu data privind ziua și luna în cifre, sub formă de fracție cu linie.
IX	MEDIASCH	1858-1871	idem, ca la tipul VII, cu sau fără linie de fracție.

Referitor la culoarea tușului folosit la ștampilarea corespondenței, în perioada premergătoare apariției mărcilor poștale, existau câteva prescripții încă din anul 1817, completate în anul 1839 care însă lăsau la latitudinea fiecărui oficiu postal să opteze asupra culorii tușului utilizat. La introducerea mărcilor poștale uzuale, culoarea tușului ștampilei a primit o mai mare importanță pentru că trebuia să împiedice o nouă reutilizare a mărcii poștale.

Procurarea unei „culori insolubile și de neîndepărtat” a devenit o problemă principală care a dus la efectuarea unor cercetări cu cele mai diverse tipuri, unele având la bază chiar „rețete secrete”. Rezultatul final a arătat că cea mai sigură este culoarea neagră a tușului ștampilei utilizat ca și cerneală tipografică, care pe atunci se prepara din negrul de fum al petrolului lampant și care amestecat de obicei cu ulei de in,

asigura cerința dorită. Tușul de culoare roșie sau verde a fost folosit în puține oficii poștale, mai ales la anularea mărcilor negre²¹.

Poșta din Mediaș în perioada 1867-1918.

La începutul anului 1867, prin semnarea „Acordului Austro-Ungar” s-a creat monarhia austro-ungară. Conform acestui acord au trecut sub administrația maghiară, alături de fosta provincie maghiară și Croația, Slovenia, Dalmația (numai Fiume, Rijeka de azi, pentru ieșirea la mare), Voievodatul Serbiei și inclusiv Banatul și Transilvania. Printre sectoarele administrative preluate de regatul maghiar, s-a numărat și serviciul poștal. Această decizie a fost luată în urma unor tratative dominate de dorința maghiară de a emite mărci poștale proprii pentru teritoriile preluate în administrare. Atitudinea părții maghiare era o manifestare de suveranitate, la care noul stat nu voia să renunțe. Tratativele s-au încheiat cu semnarea la 21 aprilie 1867, la Viena, a unui acord care a intrat în vigoare la 1 mai 1867²². Conform prevederilor acordului au trecut sub administrația maghiară următoarele direcțiuni poștale: Pest (Budapesta), Bratislava, Ödemburg (Sopron), Kaschau (Kosice), Oradea, Timișoara și Sibiu. Acordul mai prevedea emiterea unei noi mărci poștale. Astfel la 1 iunie 1867 a apărut o nouă emisiune cu efigia lui Franz Josef care era împăratul Austriei și regele Ungariei, emisiunea anterioară, cu stema austriacă, fiind scoasă din circulație. Noua emisiune a fost folosită la francare până în anul 1871 (fig. 11).

Ungaria a reușit abia la 1 mai 1871 să pună în circulație prima emisiune maghiară de mărci poștale (fig. 12 și 12 a), marcându-se prin acest moment totala desprindere a poștei maghiare de cea austriacă. Legat de activitatea poștală din Mediaș în această perioadă,

²¹ Müller, Fitsch 1961, p. 115-117.

²² Munteanu 1980, p. 68.

într-o lucrare de retrospectivă asupra trecutului apropiat a orașului Mediaș, printre instituțiile publice menționate, alături de transporturi, este amintită și poșta.

Am reținut următoarele: *Circulația între orașele spre nord și sud (față de Mediaș, n.a.) era asigurată de o „poștă mobilă” pentru care șeful poștei avea o mica „ciurdă” de cai. Zilnic căruța cu coviltirul (diligența, n.a.) ce apăra călătorii de vremea rea, pleca după ce „s-a suflat” în goarnă, dis de dimineață, din fața casei poștei de pe strada Forkesch nr. 14, (fig. 15 cu imaginea de astăzi a imobilului situat pe str. Nicolae Iorga nr. 14 n.a.) pe strada Pietrarilor-Steingasse (astăzi str. Honterus, n.a.), peste hula Blăjelului la Dicsö - Szent Marton (astăzi Târnăveni) și se întorcea seara înapoi. După realizarea căii ferate de pe Târnava Mică (1898, Blaj - Târnăveni - Sovata, n.a.), această legătură a devenit inutilă. De asemenea, în fiecare a doua dimineață, o căruță poștală mergea la Agnita și Gross-Schenk (azi Cincu n.a.), cu legătură la Făgăraș, până când a intrat în funcțiune calea ferată îngustă Sighișoara - Sibiu²³ (în anul 1898 tronsonul Sighișoara - Agnita, iar în anul 1910, tronsonul Agnita - Sibiu, n.a.).*

O altă lucrare privind istoria Mediașului²⁴ în perioada 1862-1912 cuprinde mai multe informații deosebit de relevante pentru poșta din acea perioadă. Astfel am aflat că până în anul 1883 poșta din Mediaș a fost condusă de un privat, ulterior aceasta trecând în administrația statului. Și telegraful a funcționat în regim privat până în anul 1887 când s-a unit cu poșta. În anul 1893 s-a construit în Comitatul Târnavei Mici, rețeaua telefonică la care s-a racordat și Mediașul. În același an 1893, în Comitatul Târnava Mare, numai după multe tergiversări, cu greu a început construirea rețelei telefonice. În lucrare sunt prezentate două bilanțuri privind activitatea poștei din Mediaș pentru anii 1908 și 1910:

Tipul trimerii	Anul 1908		Anul 1910	
	Nr. buc. sau op. poștale	Valoarea totală coroane	Nr. buc. sau op. poștale	Valoarea totală coroane
Scrisori expediate: din care recomandate	427.076 20.926		616.200 23.904	
Scrisori primite: din care recomandate	442.728 21.508		714.272 25.353	

²³ Victor Werner 2010, p. 200.

²⁴ Theil 2007, p. 234-236.

Tipul trimiterii	Anul 1908		Anul 1910	
	Nr. buc. sau op. poștale	Valoarea totală coroane	Nr. buc. sau op. poștale	Valoarea totală coroane
Pachete expediate	33.746		45.942	
Pachete primite	36.898		44.598	
Trimiteri de bani	30.019	1.861.000	34.051	2.138.000
Primiri de bani	38.086	1.982.000	46.657	2.225.000
Telegrame trimise	9.060		10.411	
Telegrame primite	9.685		10.097	
Încasări taxe poștale din care pt. telegrame pt. conv. telefonice		95.438 7.688 3.330		102.744 8.944 4.003

De remarcat mai este și mențiunea autorului conform căreia poșta din Mediaș ocupa locul zece din cele 31 de oficii poștale existente în Transilvania la acea vreme. Probabil este o clasificare stabilită în funcție de rezultatele anuale obținute de oficiul poștal medieșean.

Taxele poștale în perioada 1867 - 1918.

Referitor la taxele poștale din perioada administrației maghiare valabile și pentru poșta din Mediaș, voi reproduce cele mai importante tarife, așa cum sunt ele prezentate în lucrarea *Istoria poștală a Sibiului*²⁵. Pentru această perioadă trebuie făcute câteva precizări. În perioada 1867 - 1875 au fost menținute tarifele poștale stabilite la 1 noiembrie 1858, prezentate deja într-un capitol anterior.

În anul 1874 a fost încheiată Convenția poștală universală la care a aderat și Ungaria. Conform acestei convenții, taxele poștale stabilite au fost următoarele:

Felul trimiterii	Greutatea	Taxa internă	Taxa externă Europa
Scrisori loco	până la 15 gr.	3 Kr.	
Scrisori loco	între 15-250 gr.	6 Kr.	
Scrisori alte localități	până la 15 gr.	5 Kr.	10 Kr.
Scrisori alte localități	între 15-250 gr.	10 Kr.	
Recomandate loco		5 Kr.	În plus*
Recomandate alte localități		10 Kr.	10 Kr. în plus
Scrisori expres		15 Kr.	15Kr. de la 1.01.1868
Cărți poștale		2 Kr.	5 Kr. de la 1.10.1869
Ziare (10 buc.)		40 Kr.	

*sursa nu indică valoarea suprataxei

Pentru alte țări, taxele aferente unei scrisori în greutate de până la 15 gr., variau între 10 Kr. (pentru S.U.A.) până la 78 Kr. (pentru țări din

²⁵ Munteanu 1980, p. 70-71.

America de Sud).

La 1 ianuarie 1900 a avut loc o reformă monetară care a dus la modificări ale taxelor poștale. Au mai fost ulterior și două majorări de taxe în anii 1916 și 1918. Preluată din lucrarea menționată la tabelul anterior, aceste taxe au fost următoarele:

Tipul trimerii	Datele de modificare a taxelor poștale			
	1.01.1900	16.01.1907	1.10.1916	1.09.1918
Scrisori loco până la 20 gr.	6 Fi.*	10 Fi.	10 Fi.	
Scrisori interne până la 20 gr.	10 Fi.		15 Fi.	20 Fi.
Scrisori externe până la 20 gr.	25 Fi.		25 Fi.	
Carte poștală internă	5 Fi.		10 Fi.	
Carte poștală externă	10 Fi.		10 Fi.	
Întreg postal (cu marcă tipărită)	5 Fi.		8 Fi.	
Ziare	2 Fi.		2 Fi.	
Recomandate loco	10 Fi.		10 Fi.	
Recomandate alte localități	25 Fi.		25 Fi.	
Imprimare interne	3 Fi.		3 Fi.	
Imprimare externe	5 Fi.		5 Fi.	

* „Fi” este prescurtarea de la cuvântul „*Filler*” care a fost denumirea subdiviziunii monetare pentru Coroană conform reformei monetare din anul 1900.

Mărci poștale puse în circulație în perioada 1867 - 1918.

După cum am arătat deja, la insistențele guvernului maghiar de a nu se mai folosi mărcile cu stema austriacă, la 1 iunie 1867 a apărut o emisiune comună austro-ungară, cu capul lui Franz Josef, împăratul Austriei și rege al Ungariei.

Primele mărci maghiare, care nu mai aveau nimic comun cu mărcile austriece, au apărut abia în anul 1871, fiind vorba de șase mărci, fiecare în altă culoare, litografiate, având efigia lui Franz Josef în cerc mic. Câteva luni mai târziu, tot în 1871, aceleași mărci au fost executate cu matrițe gravate în oțel, reprezentând emisiunea definitivă. Alte mărci poștale au fost puse în circulație în anii următori. Deoarece pentru aceste emisiuni toate cataloagele filatelice prezintă o descriere amănunțită, cu varietăți, erori, supratipare, tip filigran (semn distinctiv format de masa hârtiei a cărui transparență este diferită de cea a restului colii de hârtie²⁶), etc., în continuare le voi menționa, fără a le prezenta în detaliu. Astfel, în anul 1874 a apărut o emisiune de cinci mărci identice, de culori diferite, având ca model o „*scrisoare*”.

²⁶ Dinescu 1979, p. 72.

O emisiune asemănătoare a apărut în anul 1881. Alte emisiuni cu unele modificări de filigran și dantelură au apărut în anii 1888, 1891 și 1898.

În anul 1900 a avut loc reforma monetară prin care s-a trecut de la „*Guldeni*” la „*Coroane*”, cu subdiviziunea în „*Filleri*”. Cu această ocazie o nouă emisiune a fost pusă în circulație având ca model un vultur (*turul*) pentru mărcile cu valoarea exprimată în filleri și respectiv bustul lui Franz Josef pentru mărcile cu valoarea exprimată în coroane. Emisiuni succesive cu unele diferențe, dar cu aceleași modele de imagine, au apărut în anii 1904, 1908, 1913 (pentru ajutorarea sinistraților de pe urma inundațiilor), 1914 (cu supratipar în diferite culori), 1916.

Între anii 1916-1918 au apărut mai multe emisiuni cu alte modele de imagini pe mărci, cunoscute sub numele de „*secerătorii*” și „*parlamentul*”.

Ultima emisiune, formată din șase mărci apărute înainte ca Ungaria să devină republică a fost dedicată sărbătoririi regatului. Primele patru mărci au apărut cu imaginea regelui, iar ultimele două cu imaginea reginei. Aceste mărci sunt cunoscute în filatelie ca fiind de tip „*Karl*” și „*Zita*”, cu referire la tânărul Carol al IV-lea, ultimul împărat și rege (1916-1918) din familia de Habsburg și respectiv soția sa.

În anul 1871 a apărut și prima marcă maghiară pentru ziare, având o goarnă poștală sub coroana regală, de culoare roșie, nedantelată, fără indicarea valorii nominale de 1 Kr. pe care o avea în realitate.

Au urmat alte mărci în anii 1876 și 1898, ambele cu modelul de „*scrisoare*”, de culoare oranj și respectiv roșie, nedantelate, iar mărcile din anii 1900, 1905, 1908 și 1913 au avut ca model stema maghiară.

Din anul 1903 au apărut și mărci „*porto*”, care se utilizau pentru indicarea achitării la destinație a trimiterilor poștale nefrancate sau francate insuficient. Emisiuni similare au mai apărut în anii 1905, 1908, 1914, 1915.

Ștampile poștale utilizate la Mediaș în perioada 1867-1918.

Trecerea la noua administrație poștală a presupus și utilizarea unor noi ștampile poștale care să prezinte denumirea localităților în limba maghiară. Numărul mare de localități existente în Transilvania la care se impuneau alte ștampile, nu a permis executarea urgentă și centralizată a numeroase ștampile noi, cu denumiri schimbate. Datorită acestui fapt există multe exemple de scrisori la care francarea s-a făcut cu mărci poștale din emisiunea din 1 iunie 1867, iar obliterarea cu vechile ștampile folosite sub dominația austriacă.

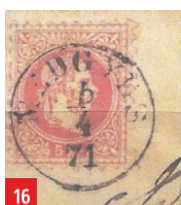
În Mediaș, vechea ștampilă (tip IX), cu denumirea germană „*MEDIASCH*” s-a mai utilizat până în anul 1871, motiv pentru care, chiar dacă se repetă, am ținut să o includ și la acest capitol. Pe lângă ștampila de mai sus, alte ștampile din tabelul care urmează au fost folosite în această perioadă la poșta din Mediaș. Tipurile de ștampile IX-XIV au fost identificate tot de colecționarul Gudlin Tamaș²⁷.

Tipul ștam-pilei	Grafia denumirii localității	Perioada utilizată	Caracteristici și precizări legate de ștampilă
IX	MEDIASCH	1858-1871	formă circulară, cu data ziua și luna în cifre arabe, sub formă de fracție, fără linie.
X	MEDGYES	1870-1880	formă circulară, cu dată în centru, ziua și luna fiind redată cu cifre arabe, în centru sub formă de fracție cu linie, iar în partea de jos, anul.
XI	MEDGYES / ERDELY	1873-1883	idem ca la tipul X, dar fără linie de fracție.
XII a	MEDGYES	1880-1914	formă circulară cu data în centru sub forma unei fracții supraetajate, cu linie de fracție: anul, cu două cifre, luna cu litere, iar ziua cu cifre.
XII b	MEDGYES	1880-1914	se cunoaște și varianta fără linii de fracție.
XII c	MEDGYES	1883-1916	idem ca la tipul XII b, cu mențiunea că anii din sec. XX sunt redați cu trei cifre.
XIII	MEDGYES / N. KÜKÜLÖ VM	? - 1919	ștampilă formată din două cercuri concentrice și o manșetă orizontală cu anul, luna și ziua plus o literă și un număr. Sub acest spațiu mai apare litera mare D, iar în partea de sus coroana regală.
XIV	MEDGYES	1896-1920	idem ca la poziția XIII, dar în partea de jos, în locul denumirii județului, este desenul unui motiv decorativ deasupra căruia mai apare una din literele A, B, C, E, F, G.
XV	MEDGYES/PEN -ZROVATOLAS	1899-1906	ștampilă hexagonală cu latura de 15 mm., cu data în centru pe trei rânduri, ultimele două cifre ale anului, luna prescurtată cu litere mai mari și ziua.

²⁷ Gudlin 2004, p. 259.

Tipul ștam-pilei	Grafia denumirii localității	Perioada utilizată	Caracteristici și precizări legate de ștampilă
XVI	MEDGYES P. U.	?	ștampilă liniară, fără dată, încadrată într-un dreptunghi de 40 x 10 mm.
XVII	MEDGYES	1863(?)-1920	ștampilă liniară, fără dată, încadrată într-un dreptunghi de 42 x 9 mm cu colțurile rotunjite.

O parte dintre aceste ștampile sunt reproduse după cum urmează: tipul X în fig. 16, tipul XI în fig. 17, tipul XII a în fig. 18, tipul XII b în fig. 19 iar tipul XII c în fig. 20. Pentru ultimele patru tipuri de ștampile din tabelul anterior, vreau să fac câteva comentarii. Volumul relativ mic de corespondență pe care l-am studiat, nu m-a edificat suficient pentru a putea stabili perioadele certe de utilizare a acestor ștampile.

Dacă anii finali ai perioadei pot fi considerați foarte aproape de realitate, anii începutului de perioadă, în condițiile nedispunerii unor informații din eventuale documente poștale și fără cercetarea unui număr suficient de trimiteri, sunt practic imposibil de a fi stabiliți cu exactitate. Referitor la ștampilă de tip XIII din fig. 21,

cuvântul KÜKÜLÖ este denumirea râului TÂRNAVA, iar semnificația acronimelor care apar pe ștampilă N. KÜKÜLÖ VM este următoarea: N (NAGY) care înseamnă MARE și VM (VARMEGYE) care înseamnă JUDEȚ (comitat). În acest caz, denumirea completă în limba română este JUDEȚUL (Comitatul) TÂRNAVA MARE. Tipurile de ștampile XIII și XIV au unele asemănări, Astfel la ambele ștampile, diametrul cercului exterior este de 28 mm., localitatea este scrisă în arc de cerc cu litere mari, iar la mijloc, în spațiul marcat de două linii orizontale este

înscrisă data, începând cu ultimele trei cifre ale anului, luna prescurtată în litere și ziua. Tot aici mai urmează o literă mare și un număr, acestea indicând timpul când a fost depusă trimiterea pentru expediere. Litera respectivă poate fi N sau E, acestea fiind inițialele de la cuvintele din limba maghiară „*Nappal*” adică „*în timpul zilei*” și respectiv „*Este/Esaca*”, adică „*seara/noaptea*”. Fiecare literă este urmată de un număr cuprins între 1 și 12. Indicativul N1 atesta faptul că trimiterea s-a depus în prima oră de la deschiderea oficiului poștal, iar E1 corespundea primei ore de seară, de după cele 12 ore ale zilei (deci la ora 1 după masa conform uzanțelor de azi). Din corespondența pe care am cercetat-o, 67% aveau litera N, iar 33% litera E. Având în vedere numărul relativ mic de trimiteri pe care l-am avut la dispoziție, aceste procente nu sunt foarte elocvente. Frecvența cea mai mare am găsit-o la ștampila cu indicativul N9, urmată de N5. Cercul mic în interior al acestor ștampile, cu excepția spațiului rezervat datei, este hașurat cu linii verticale. În spațiul hașurat de sus apare coroana ungară, iar în spațiul de jos câte o literă mare care în literatura maghiară de specialitate este numită literă de control. Am întâlnit ștampile cu literele A (fig.22), B (fig. 23), C (fig. 24) și F (fig. 25). Litera D am găsit-o numai la ștampila de tip XIII, iar celelalte litere numai la ștampila de tip XIV. Monografia filatelică maghiară²⁸ confirmă existența acestor ștampile, inclusiv a celor cu literele E și G pe care eu nu am avut șansa să le întâlnesc. În lucrarea menționată, funcție de corespondența cercetată, se precizează și o primă dată cunoscută de utilizare a ștampilelor, după cum urmează: litera B în 23.04.1900, C în 1903, D în 10.08.1904, E în 8.01.1910, F și G în 11.10.1905. Pentru litera A este indicată data de 21.06.1896²⁹, aceasta fiind cea mai timpurie dată semnalată pentru o ștampilă de formă

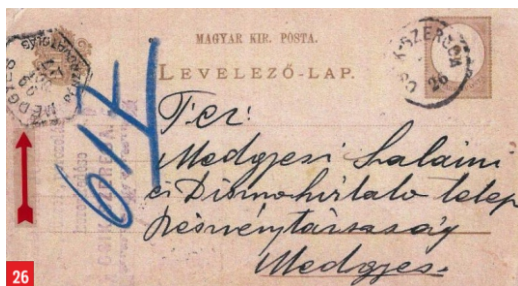
dublu cerc. Personal am analizat peste 150 de astfel de trimiteri și am constatat că 84% au fost obliterate cu ștampila tip XIII, iar 13% cu

²⁸ Kostyan 1973, p. 323.

²⁹ Kostyan 1973, p. 219.

ștampila tip XIV, litera C. Trebuie să remarc și faptul că în cazul ștampilelor cu literele C, respectiv D, eu am găsit corespondențe expediate încă din anul 1902, la date anterioare celor prezentate în monografia maghiară. Corespondența obliteratea cu ștampile având celelalte litere, sunt destul de rare. Cercetând volumul de corespondențe poștale menționat, am mai constatat că cele mai vechi au fost expediate în anul 1902, iar cele mai târzii în anul 1919 (litera D). Din cele prezentate se mai poate constata și faptul că ștampila cu litera D (tip XIII) a fost cea mai des utilizată. Cu toate acestea, rămân însă încă multe aspecte necunoscute. Ștampila de tip XV este o ștampilă mai puțin cunoscută și chiar neobișnuită fiind de formă hexagonală. Aceasta marca trimiteri de valori poștale, atestând înregistrarea lor, dar ea poate fi întâlnită și ca ștampilă de sosire pe scrisori mai ales pe cele recomandate, marcând prin forma ei deosebită tratamentul special care trebuia acordat trimiterii poștale respective. Având în vedere că în limba română cuvântul PENZ înseamnă „bani”, iar cuvântul ROVAT înseamnă „rubrică”, semnificația cuvântului PENZROVATOLAS este în traducere „luarea în evidență” într-o rubrică (dintr-un registru) a datelor legate de expedierea prin poștă a unei sume de bani. Aceste tipuri de ștampilă au fost utilizate de poștă începând cu anul 1899. Sunt singurele ștampile hexagonale introduse de poșta maghiară. Au fost confecționate 136 de bucăți diferite pentru întregul teritoriu de atunci al Ungariei, ele fiind menținute până în anul 1906³⁰.

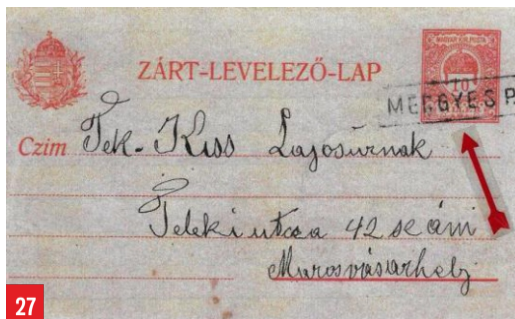
În fig. 26 este reprodusă o carte poștală ajunsă la Mediaș la 27 octombrie 1899 pe care a fost aplicată această ștampilă de sosire. Ștampilă, tip XVI, este o ștampilă specifică poștei feroviare utilizată la gara din

Mediaș. Se aplica pe corespondența depusă direct la gară. Cele două litere P. și U. sunt acronimele cuvântului maghiar „*Palyaudvar*” care în română înseamnă gară. Fiind o ștampilă fără dată și fără alte indicații este foarte dificil de stabilit perioada ei de utilizare. S-au păstrat foarte puține trimiteri obliterate cu această ștampilă.

³⁰ Vajda, Makkai 1965, p. 609-621.

În fig. 27 este prezentată o amprență a acestei ștampile aplicată pe o carte poștală cu marcă imprimată. Specific activității poștale au fost și trimiterile de bani pentru care nu s-au mai utilizat scrisorile cu valoare ca în trecut ci au apărut

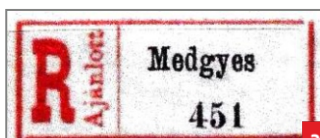

mandatele poștale cu denumirea de „*Postai föladó-vevény*” adică „*recipisă poștală de trimitere*” pe care se aplica o ștampilă circulară care permitea identificarea oficiului poștal la care s-au primit banii pentru expediere. Ștampila avea în partea de sus înscris sub formă de arc cuvântul PENZUTALVANY care înseamnă *mandat poștal*, iar în partea de jos localitatea MEDGYES. În centru era data pe trei rânduri, ultimele trei cifre ale anului, luna prescurtată cu litere mari și ziua.

În fig. 28 am prezentat un asemenea mandat poștal din data de 25 iunie 1915. Și în această perioadă a administrației poștale maghiare s-au folosit ștampile adiționale

care prin aplicarea lor marcau anumite tipuri de trimiteri poștale. Aceste ștampile erau identice pentru toată poșta maghiară, deci și pentru Transilvania și implicit și pentru poșta din Mediaș. La scrisorile recomandate s-a utilizat o ștampilă dreptunghiulară având înscris în interior, cu litere mari, textul „*AJANLOTT*” (fig. 29), care în traducere înseamnă „*recomandat*”.

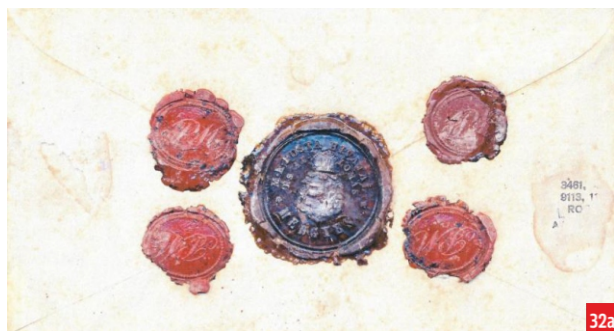
Ulterior, pentru scrisorile recomandate s-au folosit etichete

dreptunghiulare adezive, fiind cunoscute mai multe variante precum cele reproduse în fig. 30 și fig. 31. O altă ștampilă complementară asemănătoare, tot de formă dreptunghiulară, avea

inscripția „ALLITOLAG” ceea ce în traducere înseamnă „se presupune că...”. Această ștampilă se aplica pe scrisorile cu valoare declarată, dar nedeschise la expediere. Semnificația textului ștampilei era acela că se presupunea că în plicul respectiv se află o sumă de bani precizată, dar neverificată de lucrătorul poștal. În cazul în care destinatarul nu confirma valoarea declarată de expeditor, ștampila respectivă îl exonera pe oficiantul poștei de a fi răspunzător pentru o posibilă fraudă reclamată.

În fig. 32 (fața) și fig. 32 a (verso) este reprodus un plic cu valoare declarată din data de 27.11. (anul nu l-am putut identifica, iar după marca poștală cu care este francat plicul, anul de expediere trebuie să fie în perioada 1867 și 1871) care

a fost obliterated cu o ștampilă tip IX, dar pe care s-a aplicat și ștampila adițională „ALLITOLAG” ceea ce înseamnă că valoarea scrisă pe plic, de 2 buc. x 10 fl. (floorini) = 20 fl. Și 4 buc. x 1 fl. = 4 fl., total 24 fl. s-a „presupus că” se afla în plicul prezentat închis pentru expediere. Pe spatele scrisorii sunt aplicate patru sigilii identice care reproduc inițialele expeditorului, iar la mijloc sigiliul poștei din Mediaș la care se pot observa în centru stema regatului maghiar, în partea de jos denumirea localității MEDGYES, iar în partea de sus, în arc de cerc pe două rânduri textul „M.K. POSTA HIVATAL / ES ALLOMAS”. Acronimele M și K sunt de la cuvintele „Magyar” și „Kiraly”, iar traducerea integrală a textului este „Oficiul poștei regale maghiare / și

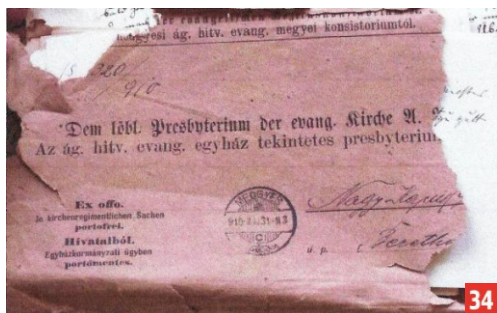
stația / Mediaș. De obicei la aplicarea sigiliilor s-a folosit ceara de culoare roșie. Probabil că la aplicarea sigiliului poștei pe această trimitere s-a folosit un amestec de ceară de mai multe culori din care a rezultat o nuanță diferită de cea roșie. Se mai poate observa că plicul respectiv are o marcă poștală imprimată cu valoarea nominală de 5 Kr., de culoare roșie din emisiunea a VI-a austriacă.

O altă etichetă adițională aplicată pe anumite scrisori am întâlnit-o pe o trimitere plecată din Mediaș în data de 24 mai 1916 spre localitatea de destinație numită Felsőborgo (astăzi Susenii Bârgăului din județul Bistrița Năsăud).

Eticheta este de formă dreptunghiulară, fără chenar, având inscripția EXPRESS scrisă cu litere de culoare roșie. În fig. 33 este reprodusă această trimitere pe care a fost aplicată o francatură deosebită, totalizând 70 de Filleri și fiind formată din cinci mărci poștale maghiare cu modelul vulturul (turul), patru de culoare verde cu valoarea nominală de câte 5 Filleri fiecare și una de culoare roșie cu valoarea nominală de 50 Filleri.

În fig. 34 prezintă un fragment de plic din anul 1910 care face parte din categoria corespondenței scutite de taxe poștale. Pe plic se poate observa pe lângă ștampila de zi (tip XIV, lit. C), în partea din stânga jos mențiunea în limbile germană și maghiară „portofrei”, respectiv „portomentes” (scutit de axă), ambele sub genericul latinesc „Ex. Offo” (adică „din oficiu”). Expeditorul acestei trimiteri este menționat pe rândul de sus: „Von Mediascher evang.[elischen] Bezirskskonsistorium AB”, în traducere „De la Consistoriul

evangelic Mediaș CA”, destinatarul fiind „Dem löb. [ichen] Presbyterium der evang. [elischen] kirche AB, în traducere Onor. [abilului] presbiteriu al bisericii evang.[elice] „AB” din Nagy-Kapus (Copșa Mare) u.p. („,utolso pošta” în limba maghiară, adică „ultima poștă” în traducere), Berethalom (Biertan, localitatea cu cel mai apropiat oficiu poștal față de localitatea de destinație). Acronimele AB înseamnă în germană „Augsburger Bekenntnis”, ele în română devenind CA, respectiv „Confesia Augustana”. Se poate observa că atât denumirea expeditorului cât și indicațiile poștale de serviciu sunt tipărite pe plic în limbile germană și maghiară, iar denumirea destinatarului și localitatea de destinație, numai în limba maghiară. Acest plic trebuie inclus într-un alt capitol al activităților poștale, respectiv în cel care se referă la corespondența unor instituții beneficiare de scutiri de taxe poștale. Asemenea reglementări sunt cunoscute încă din secolul al XVIII-lea. În lucrarea *Istoria poștală a Sibiului*, referitor la aceste aspecte, am găsit mai multe precizări, după cum urmează: „Concesionarii poștelor și mai târziu administrația poștală de stat aveau prevăzute și expedieri gratuite, denumite *Ex offō* (din oficiu), dar acestea erau strict limitate la instituțiile de stat. Pentru a se pune capăt abuzurilor comise de către grofi, moșieri, funcționari, etc. în expedierile lor particulare, s-au dat diverse dispozițiuni pentru reglementarea scrisorilor *Ex offō*, adică a acelor ce se bucurau de gratuitate. Astfel s- a găsit în Arhivele Statului din Sibiu un document intitulat *Instructio pro pertractatione officiosarum corespondentiarum universis et singulis in Caesareo Regiis haereditarius Provinciis postae officii et stationibus praescripti* (Instrucțiuni privind administrarea sarcinilor legate de corespondența din oficiu în general și în particular în oficiile și stațiile poștale din Provinciile ereditare Cezaro-crăiești)³¹. În aceste instrucțiuni se arată cum trebuie să se procedeze cu scrisorile care au mențiunea *Ex offō*. Ele sunt controlate ca să se vadă dacă au un conținut oficial și se înscriu în registrul zilnic de scrisori primite și expediate., pentru control, ca și scrisorile care se taxează.

Biserica a fost și ea exceptată de la plata taxelor poștale, pentru scrisorile care erau în legătură cu probleme religioase sau administrative.

³¹ *Djan Sibiu, 1789.*

Considerații finale.

Primul oficiu poștal regulat din Mediaș este atestat încă din anul 1769. Prima ștampilă poștală folosită la Mediaș este cunoscută din anul 1818, fiind printre cele mai vechi ștampile de acest tip din Transilvania. În decursul timpului, în Mediaș poșta a funcționat sub administrație austriacă până în anul 1867 când a fost trecută în administrarea poștei maghiare. Primele mărci utilizate la francarea corespondenței au fost folosite începând cu anul 1850, ele fiind emise de poșta austriacă. Mărcile maghiare pot fi întâlnite numai din anul 1871. Datele pe care le-am prezentat nu pot fi considerate definitive. Numărul relativ mic de trimiteri pe care l-am cercetat a condus la stabilirea unor rezultate pe care personal le consider cel mult orientative. Prin varietatea ștampilelor poștale, prin particularitățile perioadelor de tranziție de la administrația austriacă la cea maghiară (1867-1871) și respectiv de la cea maghiară la cea românească (1918-1920), istoria poștală a Mediașului oferă în continuare pentru filателиști și nu numai, teme importante de studiu și cercetare care cu siguranță mai pot aduce multe surprize și satisfacții filatelice.

Bibliografie:

- ⌘ Ber, Makkai, Suranyi (fără an) – A. Ber, L. și E. Makkai, L. Suranyi, *A Magyar Posta Belyegötti Bermentesiteseinek es Belyegzőinek Kezikönyve / Handbuch der Ungarischen Vorphilatelie / Handbook of the Hungarian Pre Stamp Mail*, Budapesta, fără an.
- ⌘ Binder 2009 – Erhard Binder, *Die Binderpost Erlangen 2009*
- ⌘ Dinescu 1979 - M. Dinescu, *Dicționar filatelic*, București, 1979.
- ⌘ DJAN Sibiu 1789 - Directia Județeană a Arhivelor Naționale Sibiu cota Q-1-4-Nr. 80, document 3305/1789.
- ⌘ Genealogie Mediaș – Baza de data genealogice a Asociației locului natal Mediaș - Germania
- ⌘ Gudlin 2004 - T. Gudlin, *Die Klassischen Poststempel von Ungarn*, Braunschweig, 2004.
- ⌘ Knall 2002 - H.J. Knall, *Împăratul Iosif al II-lea la Mediaș*, în vol. *Interferențe, Mediaș, 2002*, p. 93-106.
- ⌘ Kostyan 1973 - A. Kostyan, *A Magyar Beljegek Monografiája*, vol VI, Budapesta, 1973.
- ⌘ Munteanu 1980 - E. Munteanu, *Istoria poștală a Sibiului*, Sibiu, 1980.
- ⌘ Munteanu 1980 - E. Munteanu, *Ștampile poștale negative din Transilvania (V)*, în rev. *Transilvania* nr. 1, Sibiu, p. 56.
- ⌘ Müller, Fitch, 1961 - E. Müller, M. Fitch, *Handbuch der Entwertungen von Österreich und Lombardei - Venetien auf Freimarken Ausgaben 1850-1864*, Wien, 1961.
- ⌘ Ryan 1980 - G.S. Ryan, *Die Entwertungen der Ungarischen Postämter auf den ersten fünf Ausgaben Österreichischer Freimarken 1850-1867 während der Österreichischen Verwaltung*, London, 1980.
- ⌘ Servatius 2004 - G. Servatius, *Alter und neuer Volkskalender für das gemeine Jahr von 365 Tagen, 1803* (Calendar popular transilvan nou și vechi pentru anul obișnuit de 365 de zile, 1803), în vol. *Imagini din istoria orașului Mediaș*, Mediaș, 2004, p. 128-143.

Bibliografie:

- ⌘ Vajda, Makkai 1965 - E. Vajda, L. Makkai, *A Magyar Beljegek Monografiája, vol. I*, Budapesta, 1965.
- ⌘ Werner 2010 - V. Werner, Rückschau auf die jüngere Vergangenheit der Stadt Mediasch în *Helmuth Julius Knall (Hrsg.), Mediasch. Beiträge Zur Geschichichte der Stadt aus vier Jahrhunderten (Helmuth Julius Knall (Editor), Mediaș. Contributii la istoria orașului din patru secole)*, Ed. Crisserv, Mediaș 2010.
- ⌘ Bibliografie electronică: [https// medgyes.ro/cirk/node/1095](https://medgyes.ro/cirk/node/1095)

Sursa imaginilor:

- ⌘ Arhiva Asociației Locului Natal Mediaș („Heimatgemeinschaft Mediasch”) - Germania, fig. 4, fig. 14, fig. 14 a, fig. 32 a, fig. 32 b.
- ⌘ Arhivele Naționale Sibiu, Fond nr. 154 - Protopopiatul Evanghelic Mediaș, document MO 753, fig. 34.
- ⌘ Catalog Colnect, Romania - fig. 7, fig. 8, fig. 9, fig. 10, fig. 11, fig. 12 și fig. 12 a.
- ⌘ Colecția filatelică Arpad Dobriban - fig. 17, fig. 18, fig. 19, fig. 20, fig. 33.
- ⌘ Colecția filatelică Adrian Popa - fig. 5, fig. 6, fig. 6 a, fig. 13, fig. 13 a.
- ⌘ Colecția filatelică Liviu Pintican-Juga - fig. 15, fig. 21, fig. 22, fig. 23, fig. 24, fig. 25, fig. 26, fig. 27, fig. 28, fig. 30, fig. 31, fig. 35.
- ⌘ Gudlin 2004 - fig. 3.
- ⌘ Munteanu, 1982 - fig. 2.
- ⌘ Muzeul Municipal Mediaș - fig. 1.
- ⌘ Site-ul de licitații eBay.de, 2020 - fig. 16, fig 29.

Din partea autorului

În demersul meu, am fost ajutat, încurajat și sprijinit de mai mulți prieteni cărora vreau să le aduc mulțumirile mele sincere după cum urmează: Arpad Dobriban, Vasile Florkievitz, Lucian Giura, Adrian Popa, Nicolae Salade, Viorel Ștef. Aceleași mulțumiri le adresez doamnei Andra Luca pentru traducerea în limba germană.

Mulțumiri speciale vreau să le adresez domnilor Hansotto Drotloff și Helmuth Knall, care s-au implicat în realizarea acestui proiect.

În aceeași măsură, mulțumirile mele se îndreaptă cu recunoștință și spre instituțiile a căror sprijin a făcut posibilă apariția acestei lucrări: Primăria municipiului Mediaș, personal domnul Primar Gheorghe Roman, Forumul Democrat al Germanilor din Mediaș, Asociația locului natal Mediaș din Germania, Muzeul municipal Mediaș și firma Contrast Publicitate Mediaș.

Liviu Pintican-Juga

DEMOKRATISCHES FORUM DER DEUTSCHEN
IN MEDIASCH

BÜRGERMEISTERAMT DES MUNIZIPIUMS MEDIASCH

BIBLIOTHECA HISTORICA MEDIENSIS
XXXIV

LIVIU PINTICAN – JUGA

Überlegungen zur
*Mediascher
Postgeschichte*

MEDIASCH - 2021

*Ich widme dieses
Buch meiner Mutter,
die meine ersten Schritte
in den Geheimnissen
der philatelie geleitet hat.*

Vorwort

Die Fähigkeit zu kommunizieren, das heißt Informationen zu übermitteln, zu teilen und auszutauschen, war und ist eine Grundvoraussetzung für die Entwicklung einer komplexen menschlichen Gesellschaft wie diejenige, in welcher wir leben. Die Menschen des 21. Jahrhunderts sind es gewohnt, von überall und jederzeit Nachrichten zu bekommen und solche zu übermitteln, Nachrichten, die den Globus innerhalb weniger Augenblicke umrunden und gleichzeitig eine Vielzahl von Empfängern erreichen können. Für diese Menschen, vor allem aber für die jüngere Generation, ist es nur schwer vorstellbar, dass die technischen Voraussetzungen für diese schnelle Kommunikation noch nicht sehr lange zur Verfügung stehen und dass es noch gar nicht so lange her ist, dass das Übermitteln von Botschaften wesentlich beschwerlicher war als heutzutage. In der Geschichte der Nachrichtenübermittlung kann man vier große Abschnitte unterscheiden. Am Anfang übermittelte man lediglich mündliche Botschaften mit einer entsprechend geringen Reichweite, quasi von Mensch zu Mensch. Mit der Entwicklung der Schrift wurde es möglich, Informationen auf einem materiellen Träger zu fixieren und diesen einem weiter entfernten Empfänger zukommen zu lassen. Viele Jahrhunderte lang wurde der Brieftransport zunächst individuell durchgeführt, und erst viel später übernahmen besonders eingerichtete Dienste diese Aufgabe. Sie werden heute unter dem Oberbegriff „Post“ zusammengefasst. Die ersten Postdienste sind in Europa seit dem 15. Jahrhundert bekannt. Mit dem technischen Fortschritt wurde der Briefverkehr in der jüngsten Phase der Menschheitsentwicklung immer mehr durch andere Formen der Kommunikation zurückgedrängt (Telegraphie, Telefonie, elektronische Post und Kurznachrichten).

Der Autor der vorliegenden Arbeit widmet sich in ausführlicher Weise der Geschichte des Postwesens in Mediasch, einem Kapitel der Lokalgeschichte, das bisher noch nicht monographisch behandelt wurde. Seit er vor über 50 Jahren in die Stadt kam, faszinierte Liviu Pintican-Juga die über siebenhundertjährige Geschichte dieser schönen siebenbürgischen Stadt. Bereits in der Kindheit weckte seine Mutter sein Interesse für die Philatelie, die zu seinem ein Leben lang

mit Herzblut gepflegten Hobby wurde. Mit den ihr zur Verfügung stehenden spezifischen Mitteln erlaubt es die Philatelie, sehr unterschiedliche Themen menschlicher Aktivität zu studieren und Belege derselben zu sammeln. Der Autor hat sich in diesem weiten Feld im Wesentlichen auf die Geschichte und kulturellen Aspekte aus Mediasch konzentriert.

Es ist bekannt, dass Philatelie ohne Post und postalische Tätigkeit nicht existieren würde. Die erste Briefmarke der Welt, die in England im Jahre 1842 herausgebracht wurde, stellte eine absolute Neuheit dar, die eine Reform der Post-Aktivitäten zur Folge hatte. Ab sofort stellte die Briefmarke ein Mittel dar, um im Voraus für Postdienste zu bezahlen. Das Jahr 1842 markiert somit auch die Abgrenzung zwischen zwei Zeitabschnitten in der Postgeschichte: dem vorphilatelistischen Abschnitt, als noch keine Briefmarken auf Postsendungen zu finden waren, und dem philatelistischen Abschnitt, in dem alle Sendungen mit einer Briefmarke freigemacht wurden.

Die Erforschung der Postgeschichte im Allgemeinen und jene einzelnen Orte, Regionen, oder Länder ist sowohl für die Geschichtswissenschaft als auch für die Philatelie von großer Bedeutung. So ist auch die Postgeschichte von Mediasch ein wichtiger Teil der Postgeschichte Siebenbürgens, die wieder im Kontext der Postgeschichte Rumäniens zu betrachten ist.

Die vorliegende Arbeit beschreibt zunächst die Entwicklung der Postdienste in Mediasch, um sich dann im Detail der Kennzeichnung von Postsendungen im vorphilatelistischen und im philatelistischen Abschnitt zu widmen. Die Untersuchung bezieht sich auf einen Zeitraum von der ersten Erwähnung von Postdiensten in der Stadt an der Kokel bis zum Übergang von der ungarischen Postverwaltung zu jener des Königreichs Rumänien, welcher etwa 1920 endgültig vollzogen worden war.

Anhand von Informationen aus zeitgenössischen Dokumenten, Kalendern und wissenschaftlichen Arbeiten wird die Anbindung von Mediasch an das Post-Netz des Kaiserreichs Österreich im 18. und 19. Jahrhundert beschrieben; in den Matrikeln der Evangelischen Kirchengemeinde konnten insgesamt sechs Postmeister identifiziert

werden, von denen der erste bereits im Jahre 1676 tätig war.

Der Autor untersucht bis ins Detail die Entwicklung der Posttarife und der von der örtlichen Post verwendeten Stempel. Er stellt eine Reihe seltener Stücke vor, insbesondere Stempel aus der vorphilatelistischen und der philatelistischen Zeit, bei denen die verwendete Form des Ortsnamens die politischen Veränderungen im 19. Und zu Beginn des 20. Jahrhunderts widerspiegelt. So treffen wir am Anfang auf „Medvisch“, eine Form des Ortsnamens, die aus dem mundartlichen, siebenbürgisch-sächsischen „Medwesch“ abgeleitet ist; in der Mitte des 19. Jahrhunderts wird der Name von „Mediasch“ abgelöst, als die Stadt zum österreichisch-ungarischen Kaiserreich gehörte. Mit Errichtung des österreichisch-ungarischen Dualismus setzt die Regierung in Budapest ab 1867 die ungarische Namensform „Medgyes“ durch; nach 1920 gefolgt von dem bis heute gültigen rumänischen Namen „Mediaș“.

Die ausführliche Arbeit über die Mediascher Postgeschichte behandelt mit vielen Details die Briefmarkenausgaben aus Wien und später aus Budapest, die in Siebenbürgen und in Mediasch verwendet wurden. Es sind zahlreiche seltene und besondere Stücke abgebildet, so dass der Leser ein differenziertes Bild der Postdienste jener Zeit erhält.

Sicherlich hat die vorliegende Untersuchung, wie der Autor an ihrem Ende anmerkt, keinen Anspruch auf Vollständigkeit. Vielmehr will der Autor sie als Ansporn für weiterführende Arbeiten verstehen. Die recht geringe Anzahl von Belegen, die für die Untersuchung zur Verfügung stand, vermag nach Einschätzung des Autors nur ein grob orientierendes Bild des Untersuchungsgegenstandes zu vermitteln. Die Vielzahl der behandelten Einzelthemen verdeutlicht die Tatsache, dass die Mediascher Postgeschichte den Philatelisten und auch anderen Forschern reichlich Forschungsthemen bietet, die mit Sicherheit auch manche Überraschung und philatelistische Befriedigung bereithalten.

Hansotto Drotloff

Zum Geleit

Herr Dipl. Ing. Liviu Pintican-Juga, Autor zahlreicher Arbeiten zu philatelistischen Themen und insbesondere über Mediasch und Hermann Oberth, ist der begeistertste Mediascher Briefmarkensammler, wenn es um die Mediascher Philateliegeschichte und ihre internationalen Verflechtungen geht.

Die vorliegende Arbeit „Überlegungen zur Mediascher Postgeschichte“ fasst die Ergebnisse der detaillierten und gut dokumentierten Untersuchungen unseres Kollegen zusammen. Für die Philatelisten und alle, die sich für die Mediascher Postgeschichte interessieren, ist es die erste Arbeit zu diesem Thema; sie stellt demnach eine Referenzarbeit dar und markiert zugleich einen Anfangspunkt, von dem aus der Autor seine Forschungen in der Zukunft sicher fortsetzen wird.

Die vorliegende Arbeit ist den Anfängen des Postwesens in Mediasch gewidmet, beginnend mit der vorphilatelistischen Periode und den für jene Zeit charakteristischen Stempeln, gefolgt von der philatelistischen Periode, in welcher in Siebenbürgen und damit auch in Mediasch zunächst die österreichischen Briefmarken Verwendung fanden (1850-1867 und weiter bis 1871) und später die ungarischen Briefmarken (1871-1918). Zusammen mit der Begründung des österreichisch-ungarischen Dualismus kam auch das Postwesen in Siebenbürgen unter ungarische Verwaltung.

Die Arbeit stellt im Einzelnen die verschiedenen in Mediasch verwendeten Poststempel vor, die Arten von Tusche, die zum Einsatz kamen, sie präsentiert in Tabellenform die Posttarife in Abhängigkeit von Gewicht und Entfernung und zeigt ihre Veränderung im Laufe der Zeit auf.

Die Arbeit stellt außerdem Postanweisungen, Stempel und Etiketten für eingeschriebene Briefe und Wertsendungen vor, einen „Express“-Aufkleber auf einem in Mediasch abgeschickten Brief, von Postgebühren befreite Sendungen, Telegramme mit Telegrafstempel und andere besondere Postdienstleistungen.

Sehr wichtig ist, dass der Autor unter den zahlreichen untersuchten Postsendungen auch eine aus dem Jahre 1902 entdeckt hat, die vor dem Datum abgeschickt wurde, das für diese Art von Sendungen in einer ungarischen Monographie als frühestes Datum genannt wurde.

Wir freuen uns sehr, dass Herr Dipl. Ing. Liviu Pintican-Juga Mitglied des Verbandes der Philatelisten aus dem Kreis Hermannstadt ist, dass er mit viel Leidenschaft an allen kulturellen Veranstaltungen teilnimmt, die philatelistischen Themen gewidmet sind. Seine Exponate erzielten in Ausstellungen vielfach mit Goldmedaillen, als Zeichen dafür, dass ihr Autor nicht nur ein in seiner Heimat geschätzter Forscher und Sammler ist, sondern dass er auch auf nationaler und internationaler Ebene einen guten Ruf genießt.

Nicolae Salade
Vorsitzender des Verbandes der Philatelisten
aus dem Kreis Hermannstadt

ÜBERLEGUNGEN ZUR MEDIASCHER POSTGESCHICHTE

Kurzer geschichtlicher Abriss.

Das Gebiet Siebenbürgens umfasst viele uralte menschliche Siedlungen, die durch archäologische Funde und zahlreiche erhaltene und entdeckte Gegenstände die Anwesenheit von organisierten menschlichen Tätigkeiten bezeugen, wobei auch die Handelsbeziehungen schon lange vor der Eroberung Dakiens durch die Römer eine wichtige Rolle spielten. Die Beförderung von Postsendungen war schon in den ältesten Zeiten sehr wichtig. Informationen über das Bestehen einer Posttätigkeit gibt es schon aus der Zeit des römischen Dakiens. Nachdem Dakien im Jahre 106 n. Chr. von Kaiser Traian erobert wurde, wurde eine Verwaltung aufgebaut, die anfangs die Übermittlung von Aufträgen durch Boten zu Fuß, dann durch berittene Boten und später mit Hilfe von Kutschen gewährleistete. Es wurden Postwege festgelegt mit geregelten Zwischenstopps, lateinisch „posata“ oder „pausata“, von denen der Begriff „Post“ abgeleitet wurde, die auch das Füttern und Wechseln der Pferde ermöglichten und als Rastplätze eingerichtet waren. Es ist bekannt, dass Kaiser Augustus ein Siegel für die Beglaubigung der von ihm versandten Briefe verwendete. In diesen Briefen wurden das Datum und die Uhrzeit am Tag oder in der Nacht, zu der sie verfasst wurden, angegeben¹. Diese Organisation des Post- und Kurierdienstes wurde auch in späteren Zeiten beibehalten, da sie als die effizienteste Möglichkeit für das Durchführen der Posttätigkeit betrachtet wurde. Nach dem Rückzug der Römer zogen Wandervölker durch Dakien. Erst nach einer langen Zeitspanne, in der die Gründung der ersten rumänischen Woiwodschaften stattfand und später, nach der Gründung des ungarischen Königreiches, war es wieder notwendig, dass durch Boten Befehle, Informationen oder Berichte übermitteln.

¹ Munteanu 1980, S.9.

Die erste Urkunde mit direktem Bezug auf die Post ist ein Befehl des Königs Wladislaw des Heiligen aus dem Jahre 1093, der die Adligen, Kirchen und Dörfer verpflichtet, den Postkurieren bis zur dritten Ortschaft Pferde zur Verfügung zu stellen und ihnen sicheres Geleit zu gewähren. In einer Chronik der Stadt Wien wird erwähnt, dass im Jahre 1360 im Bürgermeisteramt eine Botenstube funktionierte². Zur Zeit des Königs Mathias Corvinus (1458-1490) wurden in Siebenbürgen die ersten Postkutschen mit Pferden (ungarisch „Cocsi“) als leichte Fahrzeuge eingeführt; diese ermöglichten eine schnelle Fortbewegung auch auf weniger gepflegten Wegen. In Abb. 1 wird ein Detail aus einem Bild mit einer Postkutsche dargestellt. Man erkennt einen Reiter in Uniform mit einem Posthorn, das für die Benachrichtigung der Bevölkerung über die Ankunft der Post verwendet wurde. Das Bild aus dem Jahr 1863 stellt das Gasthaus Lapka (aus Mediasch) dar und wurde von Hermann Mader gemalt.

Der Begriff Postbote wurde zum ersten Mal im Jahr 1491 urkundlich erwähnt, als Kaiser Maximilian I von den Städten verlangte, sie sollten auf eigene Kosten Botenrelais einführen. Als Siebenbürgen 1691 unter österreichische Herrschaft gelangte, wurde die Postorganisation von Familie Paar übernommen, die im Jahre 1630 das Erbrecht der Postorganisation erwarb und Postwege, die sowohl den behördlichen als auch den privaten Bedürfnissen entsprachen, einführte. Im Jahre 1745, zur Zeit der Kaiserin Maria Theresia, wurde eine Postverbindung zwischen Wien - Ofen (Buda) - Temeswar - Hermannstadt eröffnet, die hin und zurück von Postkutschen bedient wurde. Die Wiener Post leitete auch den siebenbürgischen Postdienst. 1755 wurde dieses Amt in die Postkommission des kaiserlichen Hofes umgewandelt. Unter Kaiser Joseph II (1780-1790) wurde die Postdirektion für Siebenbürgen innerhalb der Hauptpostdirektion aus Wien mit dem Sitz in Hermannstadt unter der Leitung eines Postpräfekten eingerichtet³.

² Munteanu 1980, p.13.

³ Munteanu 1980, p.16.

Anfänge der Post in Mediasch

Nach den vorliegenden Informationen hatte Mediasch seit 1769 ein reguläres Postamt⁴. Allerdings wird in der Matrikel der Mediascher Evangelischen Kirche bereits im Jahre 1676 ein „postae magister“, ein Postmeister namens Domocos Stephan aufgeführt, was als Beweis dafür gelten kann, dass schon in der Mitte des 17. Jahrhunderts ein Postdienst funktionierte⁵. Weitere Postmeister waren Andreas Traugott Platz, erwähnt im Jahre 1796 und 1812, Johann Gottlieb Binder im Jahre 1854, Karl Wilhelm Binder im Jahre 1862⁶, Johann Heinrich 1873 und Theodor Kräutner. Letzterer, in der Literatur auch mit seinem magyarisierten Vornamen „Tivadar“ bekannt, versah dieses Amt in Mediasch mindestens von 1884 bis 1892. Seine weitere Laufbahn führte ihn nach Kronstadt, wo er 1922 als pensionierter Post- und Telegrapheninspektor starb⁷. Von Hermannstadt aus als dem Verwaltungssitz und Handelszentrum, aber auch als Sitz der Postdirektion für Siebenbürgen, eröffnete man immer neue Wege, wie z. B. in Richtung Mediasch - Schäßburg - Bistritz - Prundul Bârgaului, verlängert über die Bukowina bis nach Lemberg (Lwow). Es gibt mehrere Quellen, die die Existenz eines Postamts in Mediasch belegen. Eine davon ist die Autobiographie von Michael Conrad von Heydendorff d. Ä., der über den Besuch des zukünftigen Kaisers Josef II als Mitregent in Siebenbürgen im Sommer 1773 berichtet. Am 2. Juni 1773 wurde der Kaiser, aus Elisabethstadt kommend, von Michael Conrad Heydendorff als Vertreter des Mediascher Magistrats begleitet und fuhr durch das Zeckesch-Tor in die Stadt ein. Nach Heydendorffs Aussagen „*stand gleich nach dem Tor* (auf der rechten Seite, Anm. d. Autors) ... *vor dem damaligen Postamt die Postbotin,*

⁴ Ryan 1980, S. 270. In einer online verfügbaren Chronik der Stadt Mediasch, von Szabo M. Attila in ungarischer Sprache verfasst, die wir per google translate einsehen konnten, findet sich die Angabe, „die Stadt Mediasch 1711 einen bezahlten Postmeister hatte, der dem Stadtrichter unterstellt war“. <https://medgyes.ro/node/95>, eingesehen am 09.04.2021/. Wir halten diese Angabe für falsch. In der gesamten von uns recherchierten Bibliographie, ist 1769 als Jahr der ersten Einrichtung eines Postamtes in Mediasch angegeben /Ber, Makkai, Suranyi ohne Jahr, S. 270/. Im selben Jahr wurde in Târgu Mureş (Marosvasarhely) ein ähnliches Postamt eingerichtet /Ber, Makkai, Suranyi ohne Jahr S. 267/. Es ist sehr unwahrscheinlich, dass Mediasch 38 Jahre vor wichtigen Orten in Siebenbürgen wie Kronstadt, Klausenburg, Großwardein, Hermannstadt oder Temeswar sich eines Postamts erfreuten, da in diesen Städten erst 1749 ein Postamt eingerichtet wurde, also viel später als das für Mediasch angegebene Jahr 1711. /Ber, Makkai, Suranyi (keine Jahresangabe), S.255, S.246, S.287, S.219, S.374/ Die gleiche Quelle enthält auch folgende für die Mediascher Postgeschichte relevante Angaben: dass in Mediasch 1806 „die Poststation und die Postagentur gegründet wurden“ und 1863 „das Postamt gegründet wurde“. Diese Informationen konnten nicht unabhängig überprüft werden. Auf Nachfrage haben wir leider auch vom Autor dieser Chronik keine Angaben zu seinen Quellen erhalten

⁵ Genealogie Mediasch

⁶ Johann Gottlieb Binder und sein Sohn Karl Wilhelm gehörten einer angesehenen und vermögenden Mediascher Familie an, die am linken Kokelufer einen ausgedehnten landwirtschaftlichen Besitz ihr Eigen nannte. Laut Familienüberlieferung weideten die Postmeister aus der Familie Binder auf jenen Weiden auch die Postpferde und ernteten dort auch das Heu für die Fütterung im Winter. (siehe Binder 2009)

⁷ Genealogie Mediasch

*eine Xanthippe, die laut rief: Eure Majestät, barmherzigster Herr! Das ist das Gebäude des Postamts Mediasch, bitte sehen Sie es im Namen des Herrn an, denn es fällt auf uns herab!*⁸

Eine andere Quelle, aus der die Anwesenheit der Post in Mediasch hervorgeht, ist der vom Verlag von Martin Hochmeister aus Hermannstadt im Jahre 1803 veröffentlichte *Neuer und alter siebenbürgischer Volkskalender für das Gemeinjahr von 385 Tagen*. Beginnend mit dem Jahr 1797 wurde in den Ausgaben dieses Kalenders eine „kurze geografische Beschreibung Siebenbürgens“ und eine „prägnante Beschreibung der wichtigsten Städte aus diesem großen Fürstentum“ veröffentlicht: Bistritz und Kronstadt (1798), Klausenburg (1799), Hermannstadt (1800), Schäßburg (1802) und Mediasch (1803). In der Beschreibung der Stadt Mediasch findet sich folgender Abschnitt: „Post wird aus Mediasch abgeholt, 1 nach Hermannstadt Sonntag und Mittwoch und von dort wird sie Montag und Donnerstag gebracht; nach Bistritz Montag und Donnerstag Nacht und kommt von dort Sonntag und Mittwoch. Weil das bisherige Postgebäude vom Zeckesch zur Militärkaserne gehören wird, hat der lokale Postbote die Erlaubnis erhalten, sich ein Haus außerhalb der Stadt zu bauen in der Baderau (das Gebiet der heutigen Emailul-Fabrik, Anm. d. Autors) und dorthin umzuziehen“⁹.

Im Jahre 1800 gab es in Siebenbürgen 59 Postämter und 7 Strecken für Postkorrespondenz. Später, im Jahr 1813, wurde die Post an die Staatsverwaltung übergeben¹⁰. Die Postboten erhielten Uniformen. Die Pflichten des Postchefs wurden in den Anweisungen der Postverwaltung aus Wien bekannt gegeben. Zu diesen Pflichten gehörten: die Dienstzeiten waren zwischen 8-12 und 14-18 Uhr; in jedem Postamt war ein Register zu führen, in das jeder Brief mit seinem Gewicht und den einkassierten Gebühren eingetragen wurde; die Empfänger mussten ihre Briefe vom Postamt abholen; die Gebühren für Privatkorrespondenz konnten vom Absender oder Empfänger bezahlt werden, nur für Briefe, die ins Ausland geschickt wurden, musste die Gebühr vom Absender bezahlt werden.

⁸ Knall 2002, S.99.

⁹ Servatius 2004, S. 134-135

¹⁰ Munteanu 1980, S. 22.

Postgebühren in der vorphilatelistischen Zeit

Das Einkassieren der Postgebühren war in der vorphilatelistischen Zeit (die Zeitspanne vor dem Erscheinen der ersten selbstklebenden Briefmarken) ziemlich kompliziert. Beginnend mit dem Jahre 1789 wurden die Postgebühren je nach Gewicht und Entfernung bestimmt. Die niedrigste Gebühr wurde für ein Lot bezahlt (17,5 g, das ist der 32. Teil von einem Pfund, das in Österreich 560,06 g betrug). Die Entfernung wurde in Poststationen gemessen. Die Postgebühr wurde in Kreuzer berechnet, eine Untereinheit des österreichischen Talers, der im Jahre 1750, 120 Kreuzer (Konventionstaler) und im Jahre 1755, 136 Kreuzer (Kronentaler) wert war. Beginnend mit dem Jahr 1750 entwickelten sich die Postgebühren wie folgt:

Jahr	Bis 1750	Ab 1750*	1789**	1798	1803	1806	1810***	1811	1815	1817****	1842*****
Gebühr	6 Kr.	8 Kr.	8 Kr.	12 Kr.	16 Kr.	24 Kr.	16 Kr.	8 Kr.	12 Kr.	6 Kr.	6 Kr.

*es wurden 4 Kr beim Versand und 4 Kr beim Empfang bezahlt.

** die Gebühr wurde nur nach Gewicht berechnet.

*** es wurde wieder die nach Gewicht und Entfernung festgelegte Gebühr eingeführt.

**** Beginnend mit dem 1.06.1817 wurde das Mindestgewicht als die Hälfte eines Lots (8,75 g) oder ein halbes beschriebenes Blatt festgelegt. Die Entfernungen wurden in 7 Gebiete eingeteilt, die kürzeste umfasste 3 und die längste 18 Poststationen.

***** Beginnend mit dem 1.08.1842 wurden die Entfernungen in österreichischen Meilen (1 Meile = 7420 m) berechnet. Es wurde auch eine Gebühr für Briefe in Umschlägen bestimmt. Als Umschlag zählte ein gefaltetes Blatt, auf dem die Anschrift des Empfängers und Absenders stand und das zum Verschließen versiegelt war. In der philatelistischen Literatur sind diese vom Absender gebastelten Umschläge als „home-made-envelopes“¹¹ bekannt.

1838 erschien das Gesetz über die Organisation der staatlichen Post (Postregal), das in drei Kapitel und 36 Artikel gegliedert war. Das erste Kapitel enthielt einen Überblick und Definitionen, das nächste

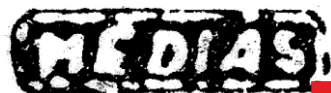
¹¹ Munteanu 1980, S. 36-37.

umfasste die staatlichen Rechte, Organisation der Postämter und andere und das letzte Kapitel bezog sich auf organisatorische Maßnahmen und Strafen. Interessant waren die Bestimmungen, dass die Uniformen und das Posthorn nur von Postangestellten getragen werden und die Postfahrzeuge andere Fahrzeuge nach Erörten des Postsignal überholen durften. Im Laufe der Zeit wurde das Posthorn ein Symbol der Nationalpost vieler Länder.

Präphilatelistische Stempel, die am Postamt Mediasch verwendet wurden.

Die präphilatelistische Zeitspanne ist die Zeitspanne ab dem Beginn der Postaktivität und bis zur Verwendung der ersten Briefmarken zum Frankieren der Korrespondenz. In Mediasch ist dies die Zeitspanne zwischen 1769 und 1850.

Vor dem Erscheinen der ersten österreichischen Briefmarken wurden die Briefe nur gestempelt, das Verwenden der Stempel erstreckte sich über eine Zeitspanne von fast 100 Jahren, vom Jahre 1751¹², als der erste österreichische Stempel verwendet wurde, bis 1850. Der erste in Österreich bekannte Poststempel stammt aus dem Jahre 1782 und wurde in Hermannstadt verwendet¹³. Der erste bekannte präphilatelistische Stempel für die Stadt Mediasch ist ein negativer Stempel ohne Datum auf einem Brief aus dem Jahre 1818. Diese Stempel Typ 1 (Abb.2) sind typisch für Siebenbürgen¹⁴.

Kennzeichnend für sie ist, dass auf dem Stempel die Bezeichnung der Ortschaft mit negativen Buchstaben wie beim fotografischen Film erscheint, der die Buchstaben umgebende Teil des Stempels wird von der Tinte gefärbt (schwarz, violett, seltener rot), nach dem Abstempeln erscheinen die Buchstaben in der Papierfarbe des Briefes, d.h. ohne dass sie gedruckt werden. Diese Stempel wurden gewöhnlich aus hartem Holz hergestellt, die Buchstaben wurden ins Holz geschnitzt. Wegen der Verwendung des Holzes waren die Stempel schnell abgenutzt und der Abdruck auf den Briefen konnte mit der Zeit unleserlich werden.

¹² Müller, Fitch 1961, S. H53

¹³ Munteanu 1980, S. 40.

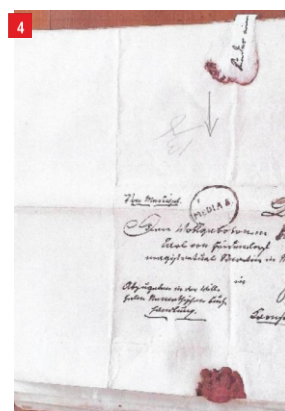
¹⁴ Munteanu 1982, S. 56.

Für die präphilatelistischen Zeitspanne hat der Sammler und Forscher Gudlin Tamas für die Stadt Mediasch folgende Stempelarten* identifiziert¹⁵:

Stempeltyp	Schreibweise Ortsnamen	Verwendete Zeitspanne	Charakteristika, Details zum Stempel
I.	MEDIAS	1818-1828	Schwarzer linearer Stempel, ohne Datum
II.	V. MEDIAS	1832-1833	Linear, ohne Datum, fettgedruckt 2,5 mm Höhe. Der Buchstabe „V“ kommt vom deutschen Wort „von“
III.	V. MEDIAS	1833	Wie bei II., die Buchstabenhöhe war 3 mm.
IV.	V. Mediasch	1835	Linear, ohne Datum, gotische Buchstaben. Der Buchstabe „V“ wie bei Typ II. Die Ortsbezeichnung ist deutsch mit dem ersten Buchstaben groß und den anderen klein.
V.	MEDIAS	1841	Stempel in Form eines abgeflachten Kreises, ohne Datum.
VI.	V: MEGYES	1845?	Ovaler abgeflachter Stempel ohne Datum mit dem Buchstaben „V“ gefolgt von einem Doppelpunkt.
VII.	MEDIAS	1846-1850	Linearer Stempel mit schiefgedruckten Buchstaben.

*für die Identifizierung des Stempeltyps haben wir römische Ziffern verwendet:

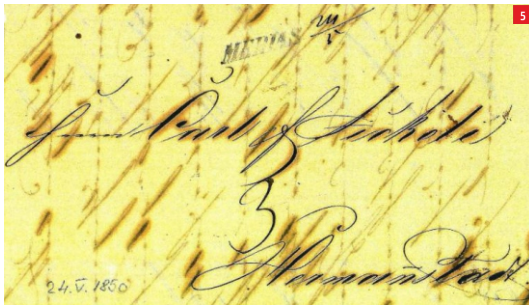
In Abb. 3 und 4 sind die Stempeltypen IV. und V. abgebildet. Den Stempel Typ VII. haben wir sowohl auf einem präphilatelistischen Brief vom 24.05.1850 entdeckt (Abb. 5), als auch auf einem philatelistischen Brief vom 26.11.1850, der mit 3 Kr frankiert wurde, aus der ersten österreichischen Briefmarkenausgabe vom 01.06.1850 stammt und von Mediasch nach Hermannstadt gesendet wurde (Abb. 6). Auf der Rückseite des Briefes (Abb. 6a) ist der Tagesstempel des Ankunftsortes (Hermannstadt) sichtbar.

Mediasch.

3

¹⁵ Gudlin 2004, S. 259.

Andere bekannte Stempel sind Zusatz-Poststempel aus der präphilatelistischen Zeit. Aus dieser Zeit stammen auch die ersten eingeschriebenen Briefe. Diese enthielten den handschriftlichen Vermerk „Recomandirt“. Am 1.05.1839 wurden die Dienststempel „FRANCO“ und „RECOMANDIRT“¹⁶ eingeführt. Der Stempel „FRANCO“ wurde auf Briefe angebracht, um zu bestätigen, dass die Gebühr beim Absenden bezahlt wurde. Es gab auch den Stempel „PORTO“, der bedeutete, dass die Gebühr beim Empfang bezahlt werden müsse. Wertbriefe wurden nicht auf der Post, sondern an der Postkutsche abgegeben (Postwagenexpedition). Bei diesen Briefen wurden auf der Seite, auf der die Anschrift des Empfängers stand, der enthaltene Wert und die bezahlte Gebühr vermerkt, auf der Rückseite wurde an den Stellen, wo der Brief gefaltet wurde, auf rotem Wachs das Siegel des Absenders mehrfach aufgebracht. In der Mitte dieser Seite war auch auf rotem Wachs das Siegel des Poststation aufgebracht.

¹⁶ Munteanu 1980, S. 37.

Die Post in der philatelistischen Zeit

Für die Post aus Siebenbürgen, das zusammen mit anderen 23 Provinzen und Kreisen zu Österreich gehörte, sind in der philatelistischen Zeit zwei verschiedene Zeitabschnitte zu unterscheiden: der erste zwischen 1850 und 1867 und der zweite zwischen 1867 und 1918.

Die österreichische Post führte die erste Briefmarke am 1. Juni 1850 ein, nach dem Beispiel Englands, dem Land, das die erste Briefmarke der Welt 1840 herausgegeben hatte. Zum Zeitpunkt, an dem die Briefmarke eingeführt wurde, gehörte die Post organisatorisch zum Wiener Handelsministerium. Für Siebenbürgen hatte die Kreisdirektion der Post ihren Sitz in Hermannstadt.

1867 kamen die Postdirektion Siebenbürgens und jene des Banats unter ungarische Verwaltung.

In den ersten Jahren dienten die Briefmarken nur dem Bezahlen der Postgebühren im Inland, das Frankieren der Korrespondenz mit dem Ausland erfolgte erst ab dem Jahre 1864. Das Bezahlen der internen Postgebühren wurde durch das Anbringen einer Briefmarke je nach Gewicht und Entfernung bis zum Ziel bestätigt. In dieser Zeitspanne galten folgende Postgebühren¹⁷:

Gewicht des Briefes (1 Lot = 17,5g)	Entfernung in Meilen (1 Meile = 7420 m)	Gebühr in Kreuzer beginnend mit dem			
		1.06.1850	1.11.1858	1.08.1862	1.10.1862
1 Lot	bis zu 10	3	5		
1 Lot	10 bis 20	6	10		
1 Lot	mehr als 20	9	15		
Ohne Einschränkung	Loco	2	3		
Drucksache	ohne Einschränkung		2		2,5
Zusätzliche Gebühr für einen Lot					
Eingeschrieben	Loco	3	5		

¹⁷ Müller, Fitch 1961, S.H21.

Gewicht des Briefes (1 Lot = 17,5g)	Entfernung in Meilen (1 Meile = 7420 m)	Gebühr in Kreuzer beginnend mit dem			
		1.06.1850	1.11.1858	1.08.1862	1.10.1862
Eingeschrieben	Andere Orte	6	10		
Übergabegebühr					
Eilbrief		9	15		
Empfangsbestätigung		6	10	10	

*Bis zum 31.10.1858, 1 Gulden = 60 Kreuzer und vom 1.11.1858, 1 Gulden = 100 Kreuzer¹⁸.

Die Marken für das frankieren der Briefe mussten auf der Vorderseite des Briefes angebracht werden, wo auch die Anschrift des Empfängers geschrieben werden musste; eingeschriebene Briefe wurden auf der Rückseite frankiert, wo die Anschrift des Absenders und sein Siegel angebracht wurde. Ab dem 1. Januar 1866, als der Einheitsposttarif eingeführt wurde, war das anbringen der Briefmarken auf der Vorderseite auch für die eingeschriebenen Briefe akzeptiert.

Um den Wert der Postgebühren richtig zu beurteilen, werden hier einige Preise aus der Zeitspanne angegeben: 1 kg Rindfleisch kostete 10 Kr, 1 kg Schweinefleisch 8 Kr und 1 kg Weizen 17 Kr¹⁹.

Österreichische Briefmarken, die in der Zeitspanne 1850-1867 in Siebenbürgen im Umlauf waren

Da Siebenbürgen zum Kaisertum Österreich gehörte, wurden in Mediasch zuerst für das frankieren der Korrespondenz jene Briefmarken verwendet, die vom Kaiserreich am 1. Juni 1850 in Umlauf gebracht wurden. Es ist die Rede von fünf Werten, die die sogenannte erste Ausgabe bildeten, gefolgt von weiteren fünf österreichischen Postausgaben, die von der siebenbürgischen Post zum frankieren der Korrespondenz bis zum Jahre 1867 verwendet wurden, mit Ausnahme der letzten Ausgabe (vom Jahr 1867) mit der die Korrespondenz bis ins Jahr 1871 frankiert wurde.

¹⁸ Ryan 1980, S. 30.

¹⁹ Munteanu 1980, S. 53.

Die Hauptcharakteristika dieser Ausgaben sind wie folgt:

Ausgabe	Geltungsdauer	Nominalwert	Farbe (mono)	Art der Zähnung	Bild
I	1.06.1850-31.12.1858	1 Kr.	gelb	ungezähnt (ungez.)	Österreichisches Wappen, oben links Inschrift „K.K.POST“ oben rechts „STEMPEL“ und unten der Wert (z.B. 1 Kreuzer)
		2 Kr.	schwarz	ungez.	ebenso
		3 Kr.	rot	ungez.	ebenso
		6 Kr.	braun	ungez.	ebenso
		9 Kr.	blau	ungez.	ebenso
II	1.11.1858-31.12.1864	2 Kr.	gelb		Statt des österreichischen Wappens ist das Portrait des Kaisers im Profil nach links wiedergegeben, wobei jeder Wert eine andere Art von Rahmen hat.
		3 Kr.	schwarz		ebenso
		5 Kr.	rot		ebenso
		10 Kr.	braun		ebenso
		15 Kr.	blau		ebenso
		3 Kr.	grün		ebenso
III	31.12.1860-31.05.1864	2 Kr.	gelb	14	Das Portrait des österreichischen Kaisers im Profil ist nach rechts
		3 Kr.	grün	14	ebenso
		5 Kr.	rot	14	ebenso
		10 Kr.	braun	14	ebenso
		15 Kr.	blau	14	ebenso
IV	1.07.1863-31.05.1867	2 Kr.	gelb	14	Das österreichische Wappen im Oval mit dem gleichen Rahmen für alle Werte
		3 Kr.	grün	14	ebenso
		5 Kr.	rosa	14	ebenso
		10 Kr.	blau	14	ebenso
		15 Kr.	hellbraun	14	ebenso
V.	1863	Diese Ausgabe ist identisch mit der vierten, außer der Zähnung, die 9 ½ ist			

¹⁸ Ryan 1980, S. 30.

¹⁹ Munteanu 1980, S. 53.

Ausgabe	Geltungsdauer	Nominalwert	Farbe (mono)	Art der Zähnung	Bild
VI.	1.06.1867-04.1871	2 Kr.	gelb		Das Portrait des österreichischen Kaisers im Profil nach rechts mit dem gleichen Rand, mit Ausnahme des letzten Wertes. Die Ausgabe hatte zwei Zeichnungsvarianten: grober Bart und feiner Bart. Das österreichische Wappen erscheint nicht mehr
		3 Kr.	grün		ebenso
		5 Kr.	rot		ebenso
		10 Kr.	blau		ebenso
		15 Kr.	braun		ebenso
		25 Kr.	grau-violett		ebenso
		50 Kr.	braun in verschiedenen Farbtönen		ebenso

*Die Zähnung ist definiert als der zahnförmige Schnitt am Rande einer Briefmarke. Die Zähnungsart bei den perforierten Briefmarken stellt die Anzahl der Zähne die auf einer Länge von 2 cm am Rande einer Briefmarke gemessen wird²⁰.

** die Ausgabe ist in zwei Varianten erschienen, die zweite hatte zusätzlich auch eine Briefmarke im Wert von 3 Kr.

Die Beschreibung dieser Ausgaben findet sich detaillierter in zahlreichen philatelistischen Katalogen und in speziellen Studien einiger bekannter Sammler und Wissenschaftler.

Es soll hier auch angemerkt werden, dass obwohl die Post im Jahre 1867 unter ungarische Verwaltung kam, die VI. Ausgabe in Siebenbürgen bis 1871, dem Jahr, in dem die erste ungarische Briefmarke erschien, weiter verwendet wurde.

In Abb. 7, 8, 9, 10 und 11 ist je eine Marke jeder österreichischen Serie dargestellt und in Abb. 12 eine Briefmarke aus der ersten Serie, die von der ungarischen Post herausgegeben wurde.

Außer den präsentierten Briefmarken sollen auch die Zeitungsmarken erwähnt werden. Diese Marken bestätigten das bezahlen der Gebühren für den Zeitungsversand. Die ersten Marken

²⁰ Dinescu 1979, S. 51.

wurden am 1. Januar 1851 herausgegeben. Charakteristisch für die Zeitungsmarken ist, dass alle ungezähnt und ohne aufgedruckten Nennwert waren. Der Wert wurde aus der Briefmarkenfarbe abgeleitet. Zum Beispiel wurde die blaue Farbe für 0,6 Kr. und die rosa Farbe für 30 Kr. verwendet.

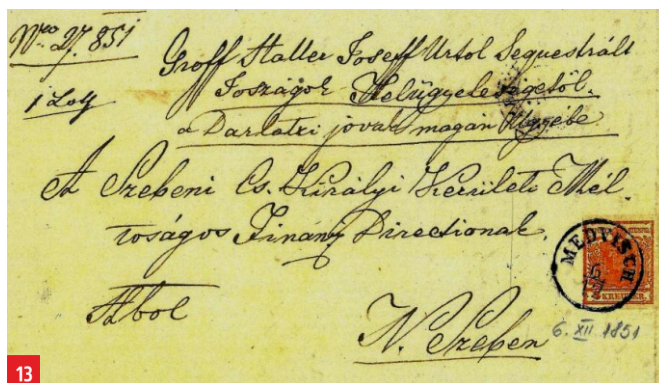
Poststempel, die in Mediasch in der Zeitspanne 1850-1867 verwendet wurden

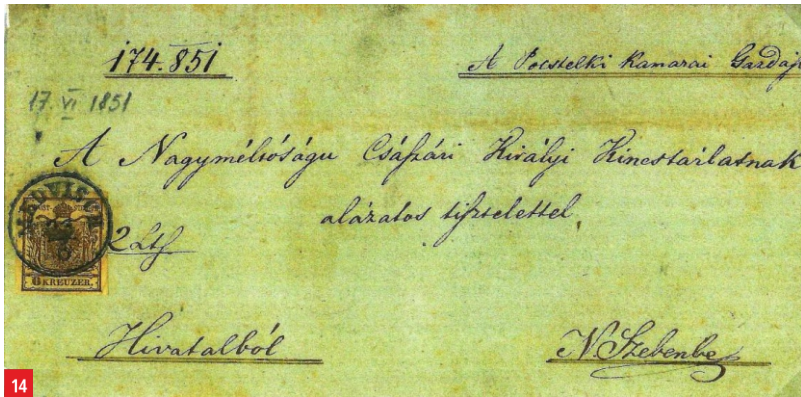
Die Postgeschichte vieler Länder erwähnt die Tatsache, dass für das Stempeln der Marken ein spezieller Stempel verwendet wurde, während der Stempel des Versandortes entweder daneben auf die Vorderseite oder auf die Rückseite der Briefe aufgebracht wurde.

In Österreich, also auch in Siebenbürgen wurden für das Stempeln der auf den Briefen angebrachten Briefmarken von Anfang an Stempel mit der Bezeichnung des Versandortes verwendet.

In der Zeitspanne 1850- 1867 wurden in Mediasch Stempel vom Typ VIII (Abb. 13) und IX (Abb. 14 und 14a) wie folgt verwendet:

Stempeltyp	Schreibweise des Ortsnamens	Zeitspanne der Verwendung	Charakteristika und Details zum Stempel
VIII	MEDVISCH	1850-1858	Runder einfacher Stempel, mit dem Datum: Tag und Monat in Ziffern als Bruch mit waagrechtem Strich
IX	MEDIASCH	1858-1871	Ebenso, wie Typ VII, mit oder ohne Bruchstrich.

14

14a

Betreffend die Tuschefarbe, die beim stempeln der Korrespondenz verwendet wurde, gab es in der präphilatelistischen Zeit schon im Jahre 1817 einige Vorschriften, die im Jahre 1839 ergänzt wurden und jedem Postamt das Recht einräumten, die eigene Tintenfarbe zu wählen. Bei dem Einführen der Briefmarken wurde die Tintenfarbe noch wichtiger, weil eine Wiederverwendung der Briefmarke verhindert werden musste.

Das Hauptproblem war die Beschaffung einer „unlöslichen und unauslöschlichen Farbe“, wozu einige Versuche mit unterschiedlichen Tuschen erforderlich waren; einige davon basierten sogar auf „geheimen Rezepten“. Das Endresultat zeigte, dass die schwarze Farbe, die als Druckerschwärze diente, zugleich die sicherste Stempeltusche war; sie wurde damals aus Kienruß hergestellt, den man aus Lampenöl gewann und mit Leinöl anrührte. Die rote oder grüne Tinte wurde in wenigen Postämtern vor allem für das Entwerten der schwarzen Marken verwendet²¹.

²¹ Müller, Fitsch 1961, S. H 115-117

Die Mediascher Post in der Zeitspanne 1867-1918

Am Anfang des Jahres 1867 wurde durch die Unterzeichnung des österreichisch-ungarischen Ausgleichs die Österreich-Ungarische Monarchie gegründet. Gemäß diesem Abkommen kamen neben der ehemaligen ungarischen Provinz auch Kroatien, Slowenien, Dalmatien (nur Fiume, heute Rijeka, um Ungarn den Zugang zum Meer zu sichern), die Serbische Woiewodschaft, das Banat und Siebenbürgen unter ungarische Verwaltung. Zu den vom ungarischen Königreich übernommenen Verwaltungsbereichen gehörte auch die Post. Dieser Beschluss wurde als Folge einiger Verhandlungen gefasst, die dem ungarischen Wunsch entsprachen, eigene Briefmarken für die Gebiete herauszugeben, deren Verwaltung es übernommen hatte. Die Haltung der ungarischen Seite war Ausdruck der Souveränität, auf die der neue Staat nicht verzichten wollte. Die Verhandlungen führten zur Unterzeichnung eines Abkommens am 21. April 1867 in Wien, das ab dem 1. Mai 1867 gültig wurde²². Gemäß den Vorschriften des Abkommens kamen folgende Postdirektionen unter ungarische Verwaltung: Pest (Budapest), Bratislava, Ödenburg, Kaschau, Großwardein, Temeswar und Hermannstadt. Das Abkommen sah auch die Herausgabe einer neuen Briefmarke vor. So erschien am 1. Juni 1867 eine neue Serie mit dem Bildnis von Franz Josef, der Kaiser von Österreich und König von Ungarn war; die vorige Serie mit dem österreichischen Wappen war nicht mehr gültig. Die neue Serie wurde zur Frankierung bis 1871 verwendet (Abb. 12a)

12a

Ungarn gelang es erst am 1. Mai 1871 die erste eigene Briefmarkenserie in Umlauf zu bringen, wodurch die vollständige Trennung der ungarischen von der österreichischen Post erfolgte. In einer Arbeit über die nahe Vergangenheit der Stadt Mediasch

15

²² Munteanu 1980, S. 68

wird unter den öffentlichen Einrichtungen neben dem Transportwesen auch die Post erwähnt. „*Der Verkehr der Stadt nach Nord und Süd besorgte eine Fahrpost, wozu dem Posthalter eine kleine Pferdeherde zu Gebote stand. Täglich ging der schwere, gegen die Unbilden des Wetters schützende Koberwagen, auch für die Personenbeförderung, am frühen Morgen unter dem bekannten Hornruf aus dem Posthaus in der Forkeschgasse Nr. 14 (Abbildung 15 mit dem Bild des jetzigen Hauses, das auf der Nicolae-Iorga-Straße Nr. 14 liegt, Anm. d. Autors) durch die Steingasse (heute Honterusstraße, Anm. d. Autors) über die steile Blasendorfer Hill nach Dicsö-Szentmarton (Tárnáveni/ St. Martin, Anm. d. Autors), um gegen Abend zurückzukehren, bis die Kleinkokler Eisenbahn diese Verbindung überflüssig machte. Jeden zweiten Morgen ging der Postwagen nach Agnetheln, Gross-Schenk mit dem Anschluß nach Fogarasch, bis die Kleinbahn Schässburg - Hermannstadt ins Leben trat*“²³. (1898 der Abschnitt Schässburg - Agnetheln und 1910 die Strecke Agnetheln - Hermannstadt).

Ein anderes Werk über die Geschichte der Stadt Mediasch in der Zeitspanne²⁴. 1862-1912 enthält mehrere besonders wichtige Informationen über die Post aus jener Zeitspanne. So erfahren wir, dass bis 1883 die Post aus Mediasch von einer Privatperson geleitet wurde, nachher ging sie in die Hoheit des Staates über. Auch das Telegrafenamts wurde bis 1887, als es mit der Post vereinigt wurde, privat betrieben. 1893 wurde im Klein-Kokler Komitat das Telefonnetz aufgebaut, an das auch Mediasch angeschlossen wurde. Im gleichen Jahr 1893 begann man, nach vielen Verzögerungen, mit dem Aufbau des Telefonnetzes auch im Groß- Kokler Komitat. In der Arbeit werden zwei Übersichten über die Aktivität der Post präsentiert.

Art der Sendung	1908		1910	
	Stückzahl oder Vorgänge	Gesamtwert in Kronen	Stückzahl oder Vorgänge	Gesamtwert in Kronen
Abgesandte Briefe:	427.076		616.200	
davon eingeschrieben:	20.926		23.904	
Eingegangene Briefe:	442.728		714.272	
davon eingeschrieben:	21.508		25.353	
Abgesandte Pakete	33.746		45.942	
Eingegangene Pakete	36.898		44.598	
Geldüberweisungen	30.019	1.861.000	34.051	2.138.000

²³ Victor Werner 2010, S.200

²⁴ Theil 2007, S. 234-236

Art der Sendung	1908		1910	
	Stückzahl oder Vorgänge	Gesamtwert in Kronen	Stückzahl oder Vorgänge	Gesamtwert in Kronen
Geldempfang	38.086	1.982.000	46.657	2.225.000
Abgesandte Telegramme	9.060		10.411	
Eingegangene Telegramme	9.685		10.097	
Einnahmen Postgebühren		95.438		102.744
davon für Telegramme		7.688		8.944
davon für Telefon- gespräche		3.330		4.003

Erwähnenswert ist auch die Angabe des Autors, dass die Mediaser Post in jener Zeit den zehnten Platz unter den 31 Postämtern aus Siebenbürgen einnahm. Wahrscheinlich handelt es sich um eine Klassifizierung je nach dem jährlichen Ergebnis, das die Mediascher Post erzielte.

Postgebühren in der Zeitspanne 1867- 1918

Bezüglich der Postgebühren aus der Zeit der ungarischen Verwaltung, die auch für die Mediascher Post gültig waren, werden wir die wichtigsten Gebühren angeben, wie sie in dem Band „Postgeschichte der Stadt Hermannstadt“²⁵ wiedergegeben wurden. Für diese Zeitspanne muss einiges erläutert werden. In der Zeitspanne 1867-1875 galten die gleichen Gebühren, die am 1. November 1858 festgelegt und im vorigen Kapitel bereits beschrieben wurden. Im Jahre 1874 wurde der Weltpostverein gegründet, dem auch Ungarn beitrug. Dabei wurden die Gebühren wie folgt festgelegt:

Art der Sendung	Gewicht	Inlands-Gebühr	Auslands-Gebühr
Briefe innerorts	bis 15 g	3 Kr.	
Briefe innerorts	15 - 250 g	6 Kr.	
Briefe andere Orte	bis 15 g	5 Kr.	10 Kr.
Briefe andere Orte	15 - 250 g	10 Kr.	
Eingeschriebene Briefe innerorts		5 Kr.	zusätzlich*
Eingeschrieben andere Orte		10 Kr.	10 Kr. zusätzlich
Eilbriefe		15 Kr.	15 Kr. ab 1.01.1868
Postkarten		2 Kr.	5 Kr. ab 1.10.1869
Zeitungen (10 St.)		40 Kr.	

*nicht näher angegeben

In anderen Ländern waren die Gebühren für einen Brief bis zu 15 g zwischen 10 Kr. (für die USA) und 78 Kr. (für andere Länder aus Südamerika).

Am 1. Januar 1900 gab es eine Währungsreform, die zur Anpassung der Postgebühren führte. In der Zeitspanne 1916-1918 gab es zudem zwei Steuererhöhungen. Die Gebühren, die aus dem vorher erwähnten Band übernommen wurden, waren wie folgt:

Art der Sendung	Änderung der Postgebühren zum			
	1.01.1900	16.01.1907	1.10.1916	1.09.1918
Briefe bis zu 20 g innerorts	6 Fi*	10 Fi.	10 Fi.	
Briefe ins Inland bis zu 20 g	10 Fi.		15 Fi.	20 Fi.
Briefe ins Ausland bis zu 20 g	25 Fi.		25 Fi.	
Postkarte ins Inland	5 Fi.		10 Fi.	
Postkarte ins Ausland	10 Fi.		10 Fi.	
Ganzsache (mit aufgedruckter Briefmarke)	5 Fi.		8 Fi.	
Zeitungen	2 Fi.		2 Fi.	
Eingeschriebene Briefe innerorts	10 Fi.		10 Fi.	
Eingeschriebene Briefe andere Orte	25 Fi.		25 Fi.	
Drucksachen Inland	3 Fi.		3 Fi.	
Drucksachen Ausland	5 Fi.		5 Fi.	

*Fi ist die Abkürzung von „Filler“, die Bezeichnung der Untereinheit der Krone nach der Währungsreform des Jahres 1900.

Briefmarken, die in der Zeitspanne 1867-1918 gültig waren

Wie wir schon gezeigt haben, erschien am 1. Juni 1867 auf Drängen des ungarischen Volkes eine gemeinsame österreichisch- ungarische Serie mit dem Kopf von Franz Josef, dem Kaiser von Österreich und König von Ungarn.

Die ersten ungarischen Briefmarken, die keine Gemeinsamkeiten mehr mit den österreichischen Marken hatten, erschienen 1871; es handelt sich um sechs Briefmarken, jede in einer anderen Farbe, lithographiert, mit dem Bildnis von Franz Josefe in einem kleinen Kreis. Einige Monate später, ebenfalls im Jahre 1871, wurden dieselben Briefmarken als Stahlstiche als endgültige Ausgabe herausgegeben. Weitere Briefmarken folgten in den nächsten Jahren.

Weil alle philatelistischen Kataloge eine detaillierte Beschreibung Abarten, Fehldrucken, Überdrucken, Wasserzeichentyp (ins Papier durch unterschiedliche Papierstarken eingebrachte, mittels Lichtdurchalss erkennbare Bildmarke²⁶) usw. enthalten, werden wir all diese hier lediglich Ausgaben aufführen, ohne sie im Detail zu beschreiben. So ist 1874 eine Ausgabe mit fünf indentschen Briefmarken in verschiedenen Farben erschienen, die als Motiv einen Briefumschlagdarstellen. Eine ähnliche Ausgabe stammt aus dem Jahre 1881. Weitere Ausgben mit einigen Veränderungen am Wasserzeichen und Zahnung wurden in den Jaren 1888, 1891 und 1898 herausgegeben.

1900 erfolgte die erste Währungsreform, durch die man von Gulden zu Kronen mit der Unterteilung in Filler übertrat. Bei dieser Gelegenheit wurde ein neue Briefmarkensatz veröffentlicht, mit einem Adler als Motiv für die Marken mit Filler-Werten und mit der Büste von Franz Josef für die Kronen-Werte. Es folgten weitere Ausgaben mit einigen Unterschieden, aber mit denselben Motiven in den Jahren 1904, 1908, 1913 (Hilfe für die Flutopfer), 1914 (mit Aufdruck in verschiedenen Farben), 1916.

In der Zeitspanne 1916 - 1918 sind mehrere Ausgaben mit den Motiven „*Schnitter*“ und „*Parlament*“ erschienen.

Die letzte Ausgabe, die erschien, ehe Ungarn zu einer Republik wurde, umfasste sechs Briefmarken und war der Feier des Königsreiches gewidmet. Auf die ersten vier Marken wurde das Bildnis des Königs und auf die letzten zwei das Bildnis der Königin gedruckt. Diese Marken sind in der Philatelie als „*Karl*“ und „*Zita*“ bekannt, handelte es sich doch um den jungen Karl IV, den letzten Kaiser und König (1916-1918) aus der Familie Habsburg und seine Ehefrau.

1871 erschien auch die erste ungarische Zeitungs-Briefmarke, die ein Posthorn unter der königlichen Krone abbildete; sie war rot, ungezähnt, ohne dass der tatsächliche Nominalwert von 1 Kr. aufgedruckt worden wäre.

Von 1876 bis 1898 erschienen andere Briefmarken, beide mit dem Muster oranger oder roter „*Briefumschlag*“, ungezähnt; die Marken

²⁶ Dinescu 1979, S. 72

aus den Jahren 1900, 1905, 1908 und 1913 trugen als Motiv das ungarische Wappen.

Poststempel, die in Mediasch in der Zeitspanne 1867- 1918 verwendet wurden

Der Übergang zur neuen Postverwaltung hat auch die Verwendung neuer Poststempel, die die Bezeichnung der Ortschaften in ungarischer Sprache enthielt, zur Folge. Wegen der großen Anzahl der Ortschaften in Siebenbürgen, für die neue Stempel verwendet werden sollten, konnten die zahlreichen neuen Stempel mit geänderten Namen oft nicht rechtzeitig hergestellt werden. Daher gibt es viele Briefe, die mit Briefmarken aus der Ausgabe vom 1. Juni 1867 frankiert, aber mit den alten Stempeln aus der Zeit der Österreichischen Postverwaltung entwertet wurden.

In Mediasch wurde der alte Stempel (Typ IX) mit der deutschen Bezeichnung „MEDIASCH“ bis 1871 verwendet. Aus diesem Grund möchten wir ihn auch in diesem Kapitel erwähnen, auch wenn er bereits vorgestellt wurde. Neben diesem Stempel wurden von der Mediascher Post auch andere Stempel verwendet, die in der unteren Tabelle aufgelistet sind. Die Stempelarten IX - XIV wurden ebenfalls von dem Sammler Gudlin Tamaş²⁷ identifiziert.

Stempeltyp	Schreibweise des Ortsnamens	Verwendungszeitspanne	Merkmale und Einzelheiten des Stempels
IX	MEDIASCH	1858-1871	Kreisform mit Datum: Monat und Tag in arabischen Ziffern, als Bruch, ohne Bruchstrich
X	MEDGYES	1870-1880	Kreisform mit dem Datum im Zentrum, der Tag und der Monat arabischen Ziffern in der Mitte als Bruch mit Bruchstrich und im unteren Teil das Jahr.
XI.	MEDGYES/ERDELY	1873-1883	Wie bei Typ X, aber ohne Bruchstrich
XIIa	MEDGYES	1880-1914	Kreisform mit dem Datum in der Mitte als Doppelbruch mit Bruchstrich: Jahr mit zwei Ziffern, Monat in Buchstaben, Tag in Ziffern.
XIIb	MEDGYES	1880-1914	Variante ohne Bruchstrich.

²⁷ Gudlin 2004, S.259

Stempeltyp	Schreibweise des Ortsnamens	Verwendungszeitspanne	Merkmale und Einzelheiten des Stempels
XIIc	MEDGYES	1883-1916	Wie XIIb, wobei die Jahre aus dem 20. Jahrhundert mit 3 Ziffern angegeben sind.
XIII	MEDGYES/ N. KÜKÜLÖ VM	?-1919	Stempel aus 2 konzentrischen Kreisen und einer horizontalen Manschette mit Jahr, Monat und Tag sowie einem Buchstaben und einer Zahl. Unter der Manschette erscheint der Großbuchstabe D und darüber die königliche Krone.
XIV	MEDGYES	1896-1920	Wie XIII, aber im unteren Teil wurde der Name des Kreises durch eine Zeichnung durch ein dekoratives Motiv ersetzt, über welchem einer der Buchstaben: A, B, C, E, F, G erscheint.
XV	MEDGYES/ PENZROVATOLAS	1899-1906	Sechseckiger Stempel mit einer Seitenlänge von 15 mm, mit dem Datum in der Mitte in drei Zeilen, den letzten beiden Ziffern des Jahres, dem in Großbuchstaben abgekürzten Monat und dem Tag.
XVI	MEDGYES P.U.	?	linearer Stempel, undatiert, eingerahmt in einem Rechteck von 40x10 mm.
XVII	MEDGYES	1863 (?) -1920	linearer Stempel, undatiert, eingerahmt in einem Rechteck von 42x9 mm und abgerundeten Ecken.

Ein Teil dieser Stempel wird in den folgenden Abbildungen wiedergegeben: Typ X in Abb. 16, Typ XI in Abb. 17, Typ XII in Abb. 18, Typ XIIb in Abb. 19 und Typ XIIc in Abb. 20.

Zu den vier letzten Stempeltypen aus der vorigen Tabelle möchten wir einige Anmerkungen machen. Das relativ geringe Korrespondenzvolumen, das wir studiert haben, erlaubt es nicht, die Nutzungsdauer dieser Briefmarken feststellen zu können. Während die letzte Nutzung mit einiger Sicherheit bestimmt werden kann, so

gibt es nicht ausreichend Unterlagen, die es erlauben, mit Sicherheit zu bestimmen, wann diese Stempel erstmals verwendet wurden. Bezüglich des Stempels Typ XIII aus Abbildung 21, ist das Wort KÜKÜLÖ die Bezeichnung des

20

Flusses Târnava (Kokel) und die Bedeutung der Abkürzungen auf dem Stempel N. KÜKÜLÖ VM ist folgende: N (NAGY) bedeutet im Ungarischen groß und VM (VARMEGYE) bedeutet Kreis (Bezirk). Die Abkürzung bedeutet also in rumänischer Sprache Județul TÂRNAVA MARE (zu Deutsch: Komitat GROSSKOKELN). Die Stempeltypen XIII und XIV haben einige Ähnlichkeiten. So ist bei

21

beiden Stempeln der Durchmesser des äußeren Kreises 28 mm, die Ortschaft wird in Großbuchstaben in einen Kreisbogen geschrieben und in der Mitte, in der durch zwei horizontale Linien markierten Manschette befindet sich das Datum beginnend mit den letzten drei Ziffern des Jahres, dem in Buchstaben abgekürzten Monat und dem Tag. Auch hier folgen

noch ein Großbuchstabe und eine Zahl, die den Zeitpunkt angeben, an dem die Sendung zum Versand abgegeben wurde. Der entsprechende Buchstabe kann N oder E sein, das sind die Initialen der Wörter in ungarischer Sprache „Nappal“ also „tagsüber“ oder „Este/ Esaca“, also „abends/ nachts“. Dem Buchstaben folgt eine Zahl von 1-12. N1 bedeutet, dass die Sendung in der ersten Stunde nach Öffnung des Postamtes abgegeben wurde und E1 gibt die erste Stunde des Abends an, nach den ersten 12 Stunden des Tages (also 13 Uhr nach heutigen Gepflogenheiten). Von der untersuchten Korrespondenz hatten 67% den Buchstaben N und 33% den Buchstaben E. Angesichts der relativ geringen Anzahl von Sendungen, die wir zur Verfügung hatten, sind diese Prozentanteile nicht sehr aussagekräftig. Die größte Häufigkeit haben wir bei Stempeln mit dem Kennzeichen N9, gefolgt von N5 gefunden. Der kleine Kreis innerhalb dieser Stempel ist bis auf den für das Datum reservierten Platz mit vertikalen Linien schraffiert. Im oberen schraffierten Feld erscheint die ungarische Krone und im

unteren Feld ein Großbuchstabe, der in der ungarischen Fachliteratur als Kontrollbuchstabe bezeichnet wird. Wir haben Stempel mit den Buchstaben A (Abb. 22), B (Abb. 23), C (Abb. 24) und F (Abb. 25) gefunden. Den Buchstaben D haben wir nur beim Stempel Typ XIII und die anderen Buchstaben nur beim Stempel Typ XIV gefunden.

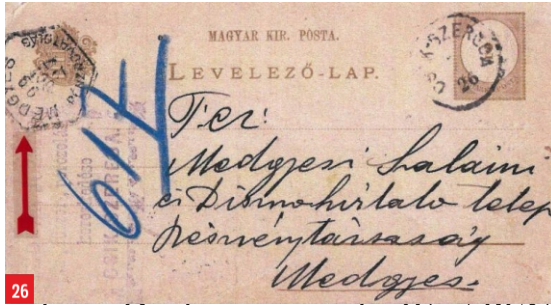
Die ungarische philatelistische Monographie²⁸ bestätigt die Existenz dieser Stempel, auch jener mit den Buchstaben E und G, denen wir nicht begegnet sind. In der angegebenen Arbeit wurde bei der untersuchten Korrespondenz ein Datum für die erste Verwendung der Stempel wie folgt angegeben: Buchstabe B am 23.04.1900, C im Jahre 1903, D am 10.08.1904, E am 8.01.1910, F und G am 11.10.1905. Für den Buchstaben A wird der 21.06.1896 angegeben²⁹, das ist das früheste bekannte Datum für einen Stempel mit doppeltem Kreis. Wir haben mehr als 150 solche Sendungen analysiert und haben festgestellt, dass 84% mit dem Stempel Typ XIII und 13% mit dem Stempel Typ XIV, Buchstabe C gestempelt wurden. Außerdem haben wir Korrespondenz mit dem Stempel mit dem Buchstaben C und D vorgefunden, die schon im Jahre 1902 abgesandt wurde, zu einem früheren Zeitpunkt also, als das in der ungarischen Monographie angegebene Datum ihrer ersten Verwendung.

Korrespondenzstücke, die mit Stempeln mit den anderen Buchstaben entwertet wurden, sind ziemlich selten. Bei der Untersuchung der erwähnten Postkorrespondenz stellten wir auch fest, dass die ältesten aus dem Jahre 1902 und die letzten von 1919 stammten (Buchstabe D). Aus den vorhandenen Daten ist ersichtlich, dass der Stempel mit dem Buchstaben D (Typ XIII) am häufigsten verwendet wurde. Viele Aspekte bleiben jedoch ungeklärt.

Der Stempel vom Typ XV ist ein weniger bekannter und sogar ungewöhnlicher Stempel mit sechseckiger Form. Er wurde für Wertbriefe verwendet, um deren Registrierung zu bestätigen, kam

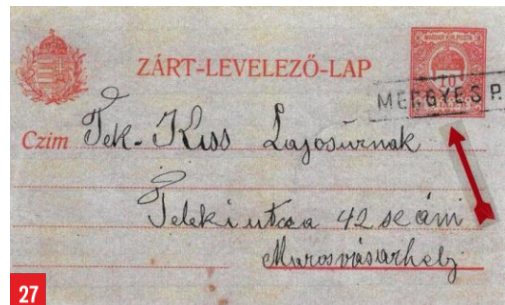
²⁸ Kostyan 1973, S. 323

²⁹ Kostyan 1973, S. 219

aber auch als Ankunftsstempel insbesondere auf eingeschriebenen Briefen zum Einsatz; durch seine spezielle Form war die besondere Behandlung zu erkennen, die den jeweiligen Postsendungen zukam. Da das ungarische Wort PENZ „Geld“ bedeutet und das Wort ROVAT „Rubrik“ bedeutet, so hat das Worte PENZROVATOLAS die Bedeutung „Aufzeichnung“ von Daten die sich auf den Versand einer Geldsumme beziehen in eine Rubrik (aus einem Register). Diese Arten von Stempeln werden seit 1899 von der Post verwendet. Sie sind die einzigen sechseckigen Stempel, die von der ungarischen Post eingeführt wurden. Für das gesamte damalige Gebiet Ungarns wurden 136 verschiedene Stempel hergestellt, die bis 1906 verwendet wurden.³⁰ In Abb. 26 wird eine Postkarte wiedergegeben, die am 27. Oktober 1899 in Mediasch angekommen ist und auf die dieser Ankunftsstempel angebracht wurde.

Der letzte Stempel vom Typ XVI ist ein für die Bahn spezifischer Stempel, der auch am Bahnhof von Mediasch zum Einsatz kam. Er wurde auf die Korrespondenz, die direkt am Bahnhof abgegeben wurde, aufgebracht. Die beiden

Buchstaben P. und U. sind die Abkürzungen des ungarischen Wortes „PALYAUDVAR“, zu Deutsch Bahnhof. Da es ein Stempel ohne Datum und ohne andere Kennzeichen ist, ist es sehr schwierig, seinen Verwendungszeitraum festzustellen. Es sind sehr wenige entwertete Sendungen mit diesem Stempel erhalten geblieben. In Abb. 27 ist ein Abdruck dieses Stempels auf einer Postkarte mit aufgedruckter Marke wiedergegeben.

³⁰ Vajda, Makkai 1965, S. 609-621

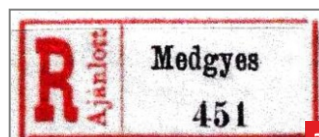
Spezifisch für die Postaktivität waren auch Geldüberweisungen, für die nicht mehr wie in der Vergangenheit Wertbriefe verwendet wurden, sondern Postanweisungen, für die „Postai föladó-vevény“ also

„Einlieferungsscheine“ verwendet wurden. Diese waren mit einem Rundstempel versehen, durch den das Postamt identifiziert werden konnte, bei dem das Geld für die Sendung eingezahlt worden war. Auf der Oberseite des Stempels befand sich in Form eines Bogens das Wort PENZUTALVANY, was Postanweisung bedeutet, und auf der Unterseite der Name der Stadt, in diesem Fall MEDGYES. In der Mitte wurde das Datum in drei Zeilen angegeben, die letzten drei Ziffern des Jahres, der in Großbuchstaben abgekürzte Monat und der Tag. In Abb. 28 haben wir eine solche Postanweisung vom 25. Juni 1915 vorgestellt.

Auch in der Zeit der ungarischen Postverwaltung wurden zusätzliche Stempel verwendet, um damit bestimmte Arten von Postsendungen zu kennzeichnen. Diese Stempel waren für alle ungarischen Postämter identisch, also auch für Siebenbürgen und die Post aus Mediasch. Für eingeschriebene Briefe wurde ein rechteckiger Stempel mit dem Schriftzug "AJANLOTT" in Großbuchstaben verwendet (Abb. 29), was in der Übersetzung "eingeschrieben" bedeutet. Später wurden für eingeschriebene Briefe selbstklebende rechteckige Etiketten verwendet, wobei verschiedene Varianten bekannt sind, wie die in Abb. 30 und Abb. 31 wiedergegebenen.

29

30

31

Ein anderer ähnlicher ergänzender Stempel, ebenfalls rechteckig, hatte die Aufschrift „ALLITOLAG“, was in der Übersetzung bedeutet, „es wird angenommen dass ...“. Dieser

Stempel wurde auf Wertbriefe aufgebracht, die beim Versand nicht geöffnet wurden. Die Bedeutung des Textes der Briefmarke bestand darin, dass angenommen wurde, dass sich im Umschlag ein bestimmter Geldbetrag befand, der jedoch vom Postangestellten nicht überprüft wurde. Wenn der Empfänger den vom Absender angegebenen Betrag nicht bestätigte, entband der betreffende Stempel den Postmeister von der Haftung für etwaigen unterstellten Betrug.

In Abb. 32 (Vorderseite) und Abb. 32a (Rückseite) ist der Umschlag eines Wertbriefes vom 27.11 (das Jahr konnten wir nicht identifizieren) abgebildet, der mit einem Stempel vom Typ IX gestempelt wurde, auf den jedoch der zusätzliche Stempel „ALLITOLAG“ aufgebracht wurde, was bedeutet, dass der auf dem Umschlag angegebene Wert von 2 Stück á 10 fl. (Florin) = 20 Florin

und 4 Stück à 1 fl. = 4 Florin, insgesamt 24 Florin betrug, die sich in dem Umschlag befanden. Auf der Kehrseite des Briefes wurden vier identische Siegel mit den Initialen des Absenders aufgebracht, und in der

Mitte das Siegel der Post aus Mediasch, das in der Mitte das Wappen des ungarischen Reiches zeigte, darunter in einem Kreisbogen in zwei Zeilen der Text: „M. K. POSTA HIVATAL / ES ALLOMAS“. Die Abkürzungen M und K gehören zu den Worten „Magyar“ und „Kiraly“; die Übersetzung des Textes lautet: „die königliche ungarische Post/ und Station/ Mediasch“. Zum Aufbringen der Siegel wurde üblicherweise rotes Wachs verwendet. Wahrscheinlich wurde

³⁰ Vajda, Makkai 1965, S. 609-621

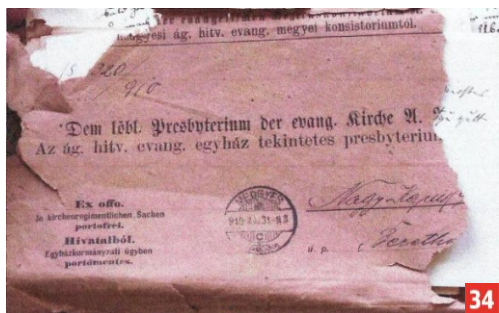
eine Mischung aus unterschiedlich gefärbtem Wachs verwendet, um das Postsiegel auf diese Sendung aufzubringen, was zu einem anderen Farbton als dem Roten führte. Der Brief wurde mit einer vorgedruckten Briefmarke mit einem Nennwert von 5 Kr. in roter Farbe aus der VI. österreichischen Ausgabe frankiert.

Eine weitere zusätzliche Kennzeichnung, die auf bestimmte Briefe aufgebracht wurde, habe ich auf einem am 24. Mai 1916 von Mediasch nach Felsöborgo (heute Susenii Bârgăului im Kreis Bistrița

Năsăud) abgeschickten Sendung gefunden. Es handelt sich um ein rechteckiges Etikett ohne Rand mit der Inschrift „Express“ in roten Buchstaben. In Abb. 33 kann man diesen Brief, der mit dem speziellen Porto von insgesamt 70 Filler frankiert wurde, und zwar mit fünf ungarischen Briefmarken mit dem Adler-Motiv, vier grünen mit einem Nennwert von jeweils 5 Filler und einer roten mit einem Nennwert von 50 Filler.

In Abb. 34 wird ein Fragment eines Umschlags aus dem Jahr 1910 vorgestellt, der zur Kategorie der von den Postgebühren befreiten Korrespondenz gehört. Auf dem Umschlag kann man neben dem Tagesstempel (Typ XIV, Buchstabe C) unten links den Aufdruck in deutscher und ungarischer Sprache „portofrei“ bzw. „portomentes“ (gebührenfrei), beide unter dem lateinischen Generikum „ex Offo“ (d.h. „von Amts wegen“) sehen. Der Absender dieser Sendung wird am oberen Rand aufgeführt: „Vom Mediascher evang[elischen] Bezirkskonsistorium AB“, der Empfänger war: Dem löb[lichen] Presbyterium der

³⁰ Vajda, Makkai 1965, S. 609-621

evang[elischen] Kirche AB aus Groß-Kopisch u.p. („utolso posta“ ungarisch „letzte Post“) Berethalom (Birthälm), (die Ortschaft mit dem zum Zielort nächstgelegenen Postamt). Die Akronyme AB bedeuten auf Augsburger Bekenntnis. Auf dem Umschlag sind sowohl die Bezeichnung für den Absender als auch die Diensthinweise der Post in Deutsch und Ungarisch vorgedruckt, während die Bezeichnungen des Empfängers und des Bestimmungsorts nur in Ungarisch angegeben wurden. Ein solcher Umschlag muss in ein anderes Kapitel der Postaktivitäten aufgenommen werden, das sich auf die Korrespondenz von Behörden bezieht, denen Poststeuerbefreiungen erteilt wurden. Solche Vorschriften sind schon im 18. Jahrhundert bekannt. In dem Werk „Postgeschichte der Stadt Hermannstadt“ fanden wir zu diesen Aspekten verschiedene Klarstellungen wie folgt: „Postpächter und später die staatliche Postverwaltung hatten auch kostenlose Sendungen vorgesehen, Ex offo (von Amts wegen) genannt, die jedoch streng auf staatliche Institutionen beschränkt waren. Um dem Missbrauch durch Grafen, Gutsbesitzer, Beamte usw. ein Ende zu setzen, die dieses Privileg für ihre privaten Sendungen nutzten, wurden verschiedene Bestimmungen Ex-offo-Briefe erlassen. So wurde im Staatsarchiv von Sibiu ein Dokument mit dem Titel *Instructio pro pertractatione officiosarum corespondentiarum universis et singulis in Caesareo Regiis haereditarius Provinciis postae officii et stationibus praescripti (Anleitungen für die Durchführung der Aufgaben der Postämter und Stationen in den Kaiserlich-Königlichen Erbprovinzen die Korrespondenz von Amts wegen im Allgemeinen und im Besonderen betreffend)* gefunden³¹. Die Sendungen wurden überprüft, um festzustellen, ob sie einen amtlichen Inhalt hatten, und im täglichen Register der eingegangenen und gesendeten Briefe eingetragen, ebenso wie die gebührenpflichtigen Briefe.

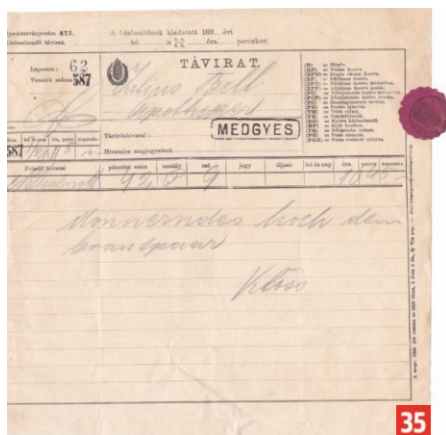
Auch die Kirche war von der Zahlung von Postgebühren für Briefe befreit, die sich auf religiöse oder administrative Angelegenheiten bezogen. Der Gubernator von Siebenbürgen in Klausenburg teilte im Rundschreiben Nr. 6592 vom 18. Juli 1821 mit, dass seine Majestät die Befreiung von den Poststeuern für die Korrespondenz des

³¹ DJAN Sibiu 1789.

Vikariats und des Dekanats der Pfarrei mit Institutionen und umgekehrt in offiziellen Angelegenheiten akzeptiere“³².

Der Stempel vom Typ XVI mit abgerundeten Ecken wurde auf Telegrammformularen (Ungarisch TAVIRAT) gefunden, die von Mediasch abgesendet wurden. In Abb. 35 wird ein solches Telegramm vom Monat I (Januar), dem 20. Tag, reproduziert, wobei das Jahr nicht bekannt ist, da die Rubrik mit der Angabe des Jahres (189...) leider nicht ausgefüllt wurde.

Ein solcher Stempel wird als Telegraphenstempel bezeichnet; laut der ungarischen Philatelie-Monographie³³ wurde diese Art Stempel von 1863 (?) bis 1918 und in einigen Ortschaften auch in der Übergangszeit bis 1920 verwendet. Es ist auch erwähnenswert, dass sich oben rechts auf dem Formular eine kreisförmige Klebevignette mit einem

Durchmesser von 24 mm befindet, auf der das Wappen des ungarischen Königreichs mit schwarzer Tinte aufgedruckt ist, und unten halbkreisförmig der Text MAGYAR KIR. TAVIRDA (Königliche Ungarische Telegrafengesellschaft) steht. Eine solche Vignette dient normalerweise als Siegel oder Schließmarke.

Für Philatelisten gibt es noch ein weiteres Studienkapitel, in dem die von einigen Behörden mit der Post getroffenen Vereinbarungen, die Entscheidungen, nach denen diese Art der Korrespondenz geregelt wurde, der Zeitraum und die Bedingungen, unter denen solche Konventionen akzeptiert wurden, sowie die Behörden, die davon profitierten, geklärt werden sollten. Gemäß dem vorgestellten Beispiel war das Konsistorium der Evangelischen Kirche in Mediasch eine der Behörden in Mediasch, die ein solches Privileg hatte.

³² Munteanu 1980, S. 39

³³ Kostyan 1973, S. 632

Schlussbetrachtungen

Ein reguläres Postamt in Mediasch wurde 1769 zum ersten Mal urkundlich erwähnt. Der erste Stempel, der in Mediasch verwendet wurde, stammt aus dem Jahre 1818 und gehört zu den ältesten Stempeln dieser Art in Siebenbürgen. Im Laufe der Zeit war die Post in Mediasch unter österreichischer Verwaltung, bis sie 1867 in die ungarische Verwaltung übertrat. Die ersten Briefmarken für die Frankatur der Korrespondenz wurden ab 1850 verwendet und von der österreichischen Post herausgegeben. Ungarische Briefmarken gibt es erst seit 1871. Die von uns vorgelegten Daten können nicht als endgültig oder gar vollständig angesehen werden. Wegen der relativ kleinen Anzahl von Belegen können die Ergebnisse höchstens als vorläufig betrachtet werden. Die Mediascher Postgeschichte bietet auf jeden Fall durch die Vielfalt der Stempel und durch zahlreiche Besonderheiten in den Übergangszeiten von der österreichischen zur ungarischen Verwaltung (1867-1871) und jener zur rumänischen Postverwaltung (1918–1920), für Philatelisten ein sehr interessantes, aber durch seine Komplexität auch recht schwieriges Untersuchungsgebiet.

Dank

Mein aufrichtiger Dank gilt zahlreichen Freunden, die mich bei meiner Arbeit ermutigt und unterstützt haben, und zwar Arpad Dobriban, Vasile Florkievitz, Lucian Giura, Adrian Popa, Nicolae Salade, Viorel Ștef. Ich danke Frau Andra Luca für die Übersetzung ins Deutsche. Mein besonderer Dank gilt Hansotto Drotloff und Helmuth Knall für ihren Beitrag zum Gelingen meines Projektes.

Mein Dank und meine Anerkennung gilt auch jenen Institutionen, die das Erschienen dieser Arbeit möglich gemacht haben: dem Bürgemeisteramt des Munizipiums Mediasch, Herrn Bürgermeister Gheorghe Roman persönlich, dem Demokratischen Forum der Deutschen Mediasch, der Heimatgemeinschaft Mediasch eV aus Deutschland, dem Munizipalmuseum Mediasch und der Firma Contrast Publicitate Mediasch.

Liviu Pintican-Juga

Lucrarea de față „Unele considerații privind istoria poștală a Mediașului” este o încununare a unor studii amănunțite și bine documentate ale colegului nostru. Pentru filателиști și pentru istoria poștală a Mediașului este o primă lucrare cu referire la acest subiect, o lucrare de referință care este un început și care, suntem siguri, că va fi extinsă de autor în anii următori.

Prezenta lucrare se referă la începuturile poștei la Mediaș pornind de la perioada prefilatelică cu ștampilele prefilatelice utilizate la poșta din Mediaș urmată apoi de perioada filatelică, în care, atât în Transilvania cât și la Mediaș, au fost folosite mărcile poștale austriece (1850-1867 și până în 1871) și apoi maghiare (1871-1918). Odată cu formarea monarhiei austro-ungare (1867), serviciul poștal al Transilvaniei a trecut sub administrație maghiară.

Nicolae Salade
Președintele Asociației Filateliștilor din județul Sibiu

Die vorliegende Arbeit „Überlegungen zur Mediascher Postgeschichte” fasst die Ergebnisse der detaillierten und gut dokumentierten Untersuchungen unseres Kollegen zusammen. Für die Philatelisten und alle, die sich für die Mediascher Postgeschichte interessieren, ist es die erste Arbeit zu diesem Thema; sie stellt demnach eine Referenzarbeit dar und markiert zugleich einen Anfangspunkt, von dem aus der Autor seine Forschungen in der Zukunft sicher fortsetzen wird.

Die vorliegende Arbeit ist den Anfängen des Postwesens in Mediasch gewidmet, beginnend mit der vorphilatelistischen Periode und den für jene Zeit charakteristischen Stempeln, gefolgt von der philatelistischen Periode, in welcher in Siebenbürgen und damit auch in Mediasch zunächst die österreichischen Briefmarken Verwendung fanden (1850-1867 und weiter bis 1871) und später die ungarischen Briefmarken (1871-1918). Zusammen mit der Begründung des österreichisch-ungarischen Dualismus kam auch das Postwesen in Siebenbürgen unter ungarische Verwaltung.

Nicolae Salade
Vorsitzender des Verbandes der Philatelisten
aus dem Kreis Hermannstadt